

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBOS
IŠVADA DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS LIETUVOS KINO CENTRO VEIKLOS
SRITYSE TURINYS**

I. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI.....	2
II. KORUPCIJOS RIZIKA FILMŲ PARENGIAMŲJŲ IR GAMYBOS DARBŲ PROJEKTŲ VALSTYBINIO FINANSAVIMO SRITYJE.....	4
2.1. Valstybinis kino finansavimas skiriamas aiškiai neapibrėžtų kategorijų projektams, teisinime reguliavime nesuderintos atskiros nuostatos	5
2.2. Kino projektų vertinimo ekspertų sąrašo ir jų komisijų sudarymo mechanizmas stokoja aiškių kriterijų.....	7
<i>2.2.1. Kino projektų vertinimo ekspertų sąrašai formuojami pagal asociacijų, kurių nariai patys yra kino gamintojai ar kūrėjai ir siekia gauti valstybinį finansavimą filmų projektams įgyvendinti, pasiūlymus .....</i>	<i>8</i>
<i>2.2.2. LKC direktoriui suteikiama plati diskrecija pasirinkti kino projektų vertinimo ekspertus iš sąrašo ir skirti juos į konkrečią komisiją.....</i>	<i>12</i>
III. EKSPERTINIS KINO PROJEKTŲ VERTINIMAS IR KRITERIJŲ APTAKUMAS GALI DARYTI NEIGIAMĄ ĮTAKĄ VERTINIMO PROCESO OBJEKTYVUMUI IR SKAIDRUMUI	16
3.1. Tobulintini kino projektų vertinimo kriterijai	17
3.2. Ekspertų komisijos narių vertinimo išvados atskirais atvejais stokoja objektyvumo ir aiškumo	20
3.3. Ekspertų komisijos nariai pradiniam projektų vertinimo etape kartais rekomenduoja neskirti finansavimo projektui, nors teisinis reguliavimas to nenumato, nenurodo sprendimų neskirti finansavimo motyvų. Net ir surinkę reikiamą balų sumą projektai gali būti nemotyvuotai nefinansuojami.....	30
3.4. Tobulintinas tęstinės gamybos statuso suteikimo mechanizmas.....	35
3.5. Nustatyti atvejai, kai ekspertų komisijos nariai vertino susijusių subjektų kino projektų paraiškas ir rekomendavo jas finansuoti. Ne visais atvejais tinkamai nusišalinama nuo paraiškų vertinimo.....	38
V. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS).....	42
VI. REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI.....	44
Išvados dėl korupcijos rizikos LKC veiklos srityse	47
1 priedas.....	47
ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA	47

I. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizės tikslas – antikorupciniu požiūriu įvertinti Lietuvos kino centro (toliau - LKC) vykdomą valstybinio finansavimo kinui skyrimą ir su juo susijusius aspektus, siekiant nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ir pateikti rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus, skirtus nustatyti korupcijos rizikai sumažinti ir (ar) korupcijos rizikos veiksniams pašalinti, taip pat viešojo sektoriaus subjekto (-ų) veiklai skaidrinti.

Korupcijos rizikos analizės uždaviniai:

- nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidas korupcijai pasireikšti;
- išanalizavus praktinį procedūrų vykdymą, nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija;
- pasiūlyti korupcijos riziką ir (ar) jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas:

LKC veikla, skiriant valstybinį finansavimą filmų parengiamiesiems ir gamybos darbams, taip pat organizuojant kino projektų vertinimo ekspertų komisijos veiklą.

Vertinamas 2019 – 2022 m. laikotarpis¹.

Subjektai: Lietuvos kino centras.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė (analizuoti ir vertinti teisės aktai, dokumentai ir informacija nurodoma pirmame priede).
2. Teisės aktų praktinio įgyvendinimo vertinimas.
3. Interviu metodas (LKC darbuotojams pateikti klausimai bei atsakymai el. paštu olga.cesoniene@stt.lt ir dokumentai@stt.lt, susitikimų metu pateikta informacija).
4. Viešai skelbiamos informacijos stebėjimas ir analizavimas.
5. Valstybės registruose ir informacinėse sistemose sukauptos informacijos analizė.

Atliekant korupcijos rizikos analizę išnagrinėta ir (ar) įvertinta:

1. Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229, 15 punkte nurodyti duomenys.
2. Išvados dėl korupcijos rizikos analizės pirmame priede nurodyti teisės aktai, dokumentai ir informacija.

---

¹ Taip pat buvo vertinami ankstesnio ir (ar) vėlesnio laikotarpio teisės aktai, procesai, aktualūs ar susiję su analizuojamu laikotarpiu vykdytu valstybinio kino projektų finansavimu.

3. Lietuvos kino centro ir kitose interneto svetainėse skelbiama informacija, susijusi su analizuojamomis veiklos sritimis.

4. Raštu ir elektroniniu paštu gauta informacija apie darbo praktiką analizuojamose veiklos srityse.

5. Kita informacija, reikalinga korupcijos rizikos analizei atlikti.

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos nurodytų dokumentų ir duomenų analize, vertinant:

1. Sociologinių tyrimų duomenis²;
2. Galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus;
3. Darbuotojų ir padalinių atstumą nuo centrinio padalinio;
4. Darbuotojų savarankiškumo lygį priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją (teisę spręsti kokį nors klausimą savo nuožiūra);
5. Darbuotojų ir padalinių priežiūros ir kontrolės lygį;
6. Darbuotojų rotacijos lygį;
7. Atliekamos veiklos ir sudaromų sandorių dokumentavimo reikalavimus;
8. Viešojo sektoriaus subjekto veiklos išorės ir (ar) vidaus audito informacija.
9. Lietuvos kino centro teisės aktų priėmimo ir vertinimo sistema;
10. STT turimą, prieinamą informaciją, susijusią su Lietuvos kino centro veikla, kurioje atliekama korupcijos rizikos analizė.
11. Kitą informaciją, kurios reikia korupcijos rizikos analizei atlikti.

Jeigu korupcijos rizikos analizės metu prašomi dokumentai ar duomenys nebuvo pateikti, laikoma, kad jų nėra.

---

² Prieiga internete: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>.

II. KORUPCIJOS RIZIKA FILMŲ PARENGIAMŪJŲ IR GAMYBOS DARBŲ PROJEKTŲ VALSTYBINIO FINANSAVIMO SRITYJE

Kartu su Lietuvos Respublikos kultūros ministerija valstybės kino politikos formavime dalyvauja biudžetinė įstaiga – Lietuvos kino centras. Įgyvendindamas Lietuvos Respublikos kino įstatymo (toliau – Kino įstatymas) nuostatomis jam pavedamą valstybės kino politikos formavimą, Lietuvos kino centras skiria kino valstybinį finansavimą ir kontroliuoja jo naudojimą bei atsiskaitymą už jį, skiria valstybės stipendijas kino kultūros ar meno kūrėjams, vykdo kino edukacijos ir kino kultūros sklaidos veiklas bei atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

Atsižvelgiant į Lietuvos kino centro parengtas programas, kino valstybinis finansavimas iš valstybės biudžeto lėšų skiriamas:

- 1) nacionalinių filmų *parengiamiesiems darbams, filmų gamybai, sklaidai, platinimui ir rodymui*;
- 2) kino kultūros sklaidai;
- 3) kino paveldui kaupti, išsaugoti ir rodyti.

Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų projektų valstybiniam finansavimui gauti, Lietuvos kino centro direktoriaus sprendimu, du kartus per metus yra skelbiami konkursai, nurodant filmų kategorijas, kurių projektų paraiškos bus priimanamos skelbiamame konkurse.

Analizuojamu laikotarpiu filmų parengiamųjų ir gamybos darbų projektų finansavimą ir administravimą reglamentavo Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų projektų valstybinio finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. IV-248 (2019 m. spalio 21 d. įsakymo Nr. IV-667 redakcija) (toliau - Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklės). Pažymėtina, kad nuo 2022 m. spalio 27 d. įsigaliojo pastarųjų taisyklių nauja redakcija³ (toliau – 2022 m. filmų finansavimo taisyklės). Kiek valstybinio finansavimo (eurais) buvo skirta filmų parengiamiesiems ir gamybos darbams per analizuojamąjį laikotarpį (2019-2022 m.) pamečiui ir bendrai, pateikiama žemiau esančioje lentelėje.

<i>Metai</i>	<i>Skirta filmų gamybos darbams (eurais)</i>	<i>Skirta filmo parengiamiesiems darbams (eurais)</i>	<i>Bendra skirtų lėšų suma (eurais)</i>
2019	3 715 008,60	655 640,94	4 370 649,54
2020	6 763 869,91	948 774,00	7 712 643,91
2021	4 534 181,00	358 930,00	4 893 111,00
2022	4 997 458,00	491 550,00	5 489 008,00
Viso 2019-2022	20 010 517,51	2 454 894,94	22 465 412,45

³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu Nr. IV- 850.

Analizuojant filmų parengiamųjų ir gamybos darbų valstybinio finansavimo galiojantį ir galiojusį teisinį reglamentavimą bei praktinį jo įgyvendinimą, darytina išvada, kad praktiškai skiriant minėtiems filmų darbams valstybinį finansavimą, egzistuoja korupcijos rizika dėl toliau pateikiamų korupcijos rizikos veiksnių.

2.1. Valstybinis kino finansavimas skiriamas aiškiai neapibrėžtų kategorijų projektams, teisinime reguliavime nesuderintos atskiros nuostatos

Vadovaujantis Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklėmis, buvo patvirtintas finansuojamų projektų kategorijų sąrašas, kuriame numatyta finansuoti 18 skirtingų projektų kategorijų. 2022 m. finansavimo taisyklėse šis finansuojamų filmų projektų kategorijų sąrašas buvo dar labiau išplėstas. Tokiu būdu, analizuojamu laikotarpiu turimi du finansuojamų filmų projektų kategorijų sąrašai, galioję iki 2022-10-27 ir po šios datos. Abu šie kategorijų sąrašai pateikiami sugretinti žemiau esančioje lentelėje. Mėlyna spalva žymėtos naujos ir pasikeitusios finansuojamų filmų projektų kategorijos.

	<i>Iki 2022-10-27 finansuotos filmų kategorijos</i>		<i>Nuo 2022-10-27 finansuojamos filmų kategorijos</i>
1.	vaidybinio ilgametražio filmo gamyba	1.	Filmo gamybos darbai: animacinio ilgametražio filmo gamyba
2.	vaidybinio trumpametražio filmo gamyba	2.	animacinio kelių dalių filmo gamyba
3.	dokumentinio ilgametražio filmo gamyba	3.	animacinio trumpametražio filmo gamyba
4.	dokumentinio trumpametražio filmo gamyba	4.	debiutinio filmo gamyba
5.	animacinio ilgametražio filmo gamyba	5.	didelio biudžeto filmo gamyba
6.	animacinio trumpametražio filmo gamyba	6.	dokumentinio ilgametražio filmo gamyba
7.	animacinio kelių dalių filmo gamyba	7.	dokumentinio kelių dalių filmo gamyba
8.	pirmojo trumpametražio filmo gamyba	8.	dokumentinio trumpametražio filmo gamyba
9.	debiutinio filmo gamyba	9.	interaktyvaus filmo gamyba
10.	mikrobiudžeto vaidybinio filmo gamyba	10.	mažumos bendra filmo gamyba
11.	televizinės meninės dokumentikos gamyba	11.	mikrobiudžeto vaidybinio filmo gamyba
12.	televizinio vaidybinio filmo gamyba	12.	pirmojo trumpametražio filmo gamyba
13.	interaktyvaus kino projekto vystymo darbai ir gamyba	13.	televizinio dokumentinio filmo gamyba
14.	mažumos bendros filmo gamyba	14.	vaidybinio ilgametražio filmo gamyba
15.	tęstinės gamybos statusą turinčio filmo gamyba	15.	vaidybinio kelių dalių filmo vieno sezono gamyba
16.	filmo parengiamieji darbai:	16.	vaidybinio trumpametražio filmo gamyba

17.	filmo scenarijaus kūrimo darbai	17.	<u>parengiamieji filmo darbai:</u> vaidybinio ilgametražio filmo scenarijaus kūrimo darbai
18.	filmo vystymo darbai	18.	animacinio ilgametražio filmo scenarijaus kūrimo darbai
		19.	animacinio ilgametražio filmo vystymo darbai
		20.	animacinio kelių dalių filmo vystymo darbai
		21.	animacinio trumpametražio filmo vystymo darbai
		22.	dokumentinio ilgametražio filmo vystymo darbai
		23.	dokumentinio kelių dalių filmo vystymo darbai
		24.	dokumentinio trumpametražio filmo vystymo darbai
		25.	interaktyvaus filmo vystymo darbai
		26.	vaidybinio ilgametražio filmo vystymo darbai
		27.	vaidybinio kelių dalių filmo vieno sezono vystymo darbai

Kaip matyti iš pateikiamų sąrašų, finansuojamų filmų kategorijų ir filmų kūrimo etapų yra keletas. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad ne visos sąvokos, finansuojamos kategorijos ar finansuojami filmų kūrimo etapai yra reglamentuoti teisės aktuose. Pavyzdžiui, Kino įstatymas apibrėžia ir atskleidžia filmo *parengiamųjų* ir *gamybos darbų* sąvokas, tačiau nei pastarasis, nei Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklės ir jų nauja redakcija neišaiškina ir nedetalizuoja *filmo vystymo darbų* sąvokos. Todėl nėra aišku kokie būtent vystymo darbai gali būti finansuojami, kokia semantinė šios sąvokos reikšmė naudojama filmų finansavimo projektuose ir panašiai. Sistemiskai analizuojant filmų parengiamųjų darbų finansavimo praktinį įgyvendinimą, galima daryti išvadą, kad filmo vystymo darbai, kartu su scenarijaus kūrimo darbais yra parengiamųjų darbų sudėtinė dalis (kaip pastebima iš metinių finansavimo dokumentų, atskirai finansuojamas scenarijaus kūrimas ir atskirai filmo vystymo darbai). Tačiau galiojanti teisinė sąranga neleidžia daryti analogiškos išvados ir aiškiai įvardinti kas yra laikoma filmų vystymo darbais, kurie yra intensyviai finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų. Kino įstatymo 2 straipsnio 20 punkte nurodoma, kad parengiamieji filmo darbai – *tai filmo kūrybinio sumanymo įgyvendinimo etapas, kurio metu sukuriamas scenarijus, įgyjamos teisės naudoti kūrinius, gretutinių teisių objektus ir archyvinę medžiagą, sudaroma kūrybinė grupė, surandami investuotojai bei partneriai ir atliekami kiti iki filmo gamybos būtini darbai*. Pažymėtina, kad filmo scenarijaus sąvoka ir turinys atskleidžiamas abiejų redakcijų finansavimo taisyklėse (nurodoma kas yra filmo scenarijus, scenarijaus kūrimo procesas, vizualizacija), o filmo vystymo darbų, kurie yra finansuojami ženkliai intensyviau, sąvokos turinys nėra apibrėžtas.

Susipažinus su metinėmis finansuotų filmų projektų ataskaitomis, nustatyta, kad analizuojamu laikotarpiu, įvairių kategorijų filmų vystymo darbams buvo skirta:

- 2019 metais – **607 741** euras;
- 2020 metais – **901 874** eurai;
- 2021 metais – **353 930** eurų;
- 2022 metais – **447 550** eurų.

Nei minėtos taisyklės, nei Kino įstatymas, nereglamentuoja ir kai kurių filmų kategorijų, kurios gali gauti valstybinį finansavimą, sąvokų, pavyzdžiui, nėra įtvirtintų ir išaiškintų tokių sąvokų kaip animacinis (įtvirtinta tik kelių dalių animacinio filmo sąvoka), vaidybinis (aktualioje taisyklių redakcijoje įtvirtinta tik vaidybinio kelių dalių filmo sąvoka), dokumentinis filmas. Tačiau Kino įstatymas išaiškina kas yra pornografinis, smurtinis ar neapykantą kurstantis filmas (šių kategorijų filmai negali būti finansuojami iš valstybės biudžeto). Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklėse minimi įvairių kategorijų trumpametražiai ir ilgametražiai filmai, tačiau taisyklėse nedetalizuojama ir nėra įtvirtinta sąvoka kas yra trumpametražis filmas (įtvirtinta tik pirmojo trumpametražio filmo sąvoka), o ilgametražio filmo sąvoka atsirado tik naujoje taisyklių redakcijoje. Taip pat, Kino įstatyme ir abiejų redakcijų finansavimo taisyklėse sąvokos yra dėstomos nenuosekliai, dalis sąvokų aiškinama vienam teisės akte, dalis kituose, aiškiai nenurodant kuriuo konkrečiu teisės aktu vadovautis vertinant konkrečių finansuotųjų filmų projektų priskirtinumą atitinkamoms kategorijoms. kokių teisiniu pagrindu remiantis reikėtų jas suprasti ir vertinti.

Išvada. Nereglamentuotų, aiškiai neišskirtų ir nedetalizuotų sąvokų naudojimas skiriant valstybinį finansavimą atskiriems filmų darbams, taip pat ir teisinio aiškumo trūkumas, antikorupciniu požiūriu laikytinas ydingu ir taisytinu. Neišsamus teisinis reguliavimas ir galimybė manipuliuoti atskirų jo normų vertinimu (ypač, jei nuo to priklauso finansinės naudos gavimo galimybės) sumažina skaidraus proceso regimybę.

PASIŪLYMAS:

Kultūros ministerijai ir LKC:

Siekiant teisinio reguliavimo vienareikšmiškumo, skaidrumo ir atsparumo korupcijai, tobulinti reglamentavimą, įtvirtinant, detalizuojant ir atskleidžiant jame vartojamas sąvokas, ypač susijusias su valstybinio finansavimo suteikimo aspektais.

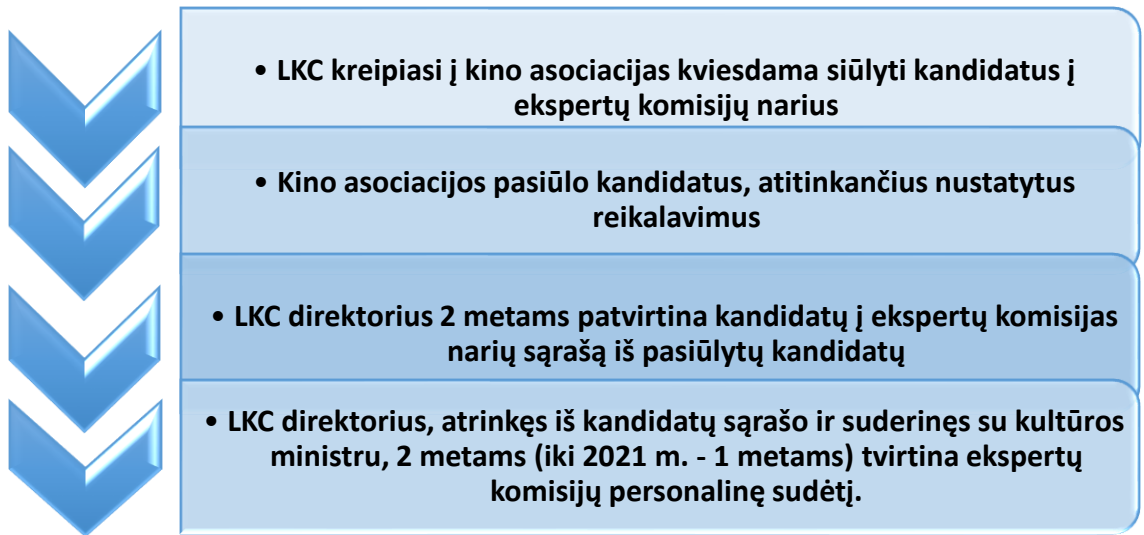
2.2. Kino projektų vertinimo ekspertų sąrašo ir jų komisijų sudarymo mechanizmas stokoja aiškių kriterijų

Analizuojamu laikotarpiu, t. y. 2019-2022 m. kino projektų vertinimo ekspertų atrankos mechanizmą ir ekspertų komisijos veiklą reglamentavo dviejų redakcijų Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai:

- iki 2021 m. sausio mėnesio galiojo patvirtinti LKC direktoriaus 2018 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. V-34 (toliau – 2018 m. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai);

- Nuo 2021-01-18 galioja patvirtinti LKC direktoriaus 2021 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. V2 (su vėlesne redakcija) (toliau – 2021 m. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai). Toliau tekste minint abu teisės aktus – Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai

Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų sudarymo procesas pavaizduotas žemiau esančioje schemoje.

Analizuojant kino projektų vertinimo ekspertų komisijų sudarymo ir ekspertų parinkimo procesą, nustatyti šie korupcijos rizikos veiksniai:

2.2.1. Kino projektų vertinimo ekspertų sąrašai formuojami pagal asociacijų, kurių nariai patys yra kino gamintojai ar kūrėjai ir siekia gauti valstybinį finansavimą filmų projektams įgyvendinti, pasiūlymus

Kaip numato Kino projektų vertinimo ekspertų nuostatai, LKC raštu kreipiasi į įvairias kino industrijoje veikiančias asociacijas, prašydamas jų pateikti kandidatus į ekspertų komisijos narius: kino meno kūrėjus, filmų gamintojus ir profesionalius kino meno vertintojus. Ši nuostata nekito nei vienoje aptariamų nuostatų redakcijoje. 2021 m. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose buvo įtvirtinta galimybė kandidatų į ekspertų komisijos narius sąrašą papildyti bet kuriuo metu. Į kokias būtent asociacijas reikėtų kreiptis, teisės aktai nenumato, todėl LKC savo nuožiūra išsirenka tokias asociacijas.

Kandidatų į ekspertų komisijos narius sąrašą LKC direktorius tvirtina dvejiems metams. Analizuotu laikotarpiu (2019-2022 m.) kino projektų vertinimo ekspertų sąrašai, LKC direktoriaus įsakymu, buvo sudaryti tris kartus:

- 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. V-47 (49 kandidatai);
- 2020 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-22 (46 kandidatai);
- 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. V-61 (44 kandidatai)⁴.

Iš LKC pateiktų dokumentų matyti, kad asociacijų, į kurias kreipiasi ši institucija, nėra daug. Apibendrintai galima teigti, kad kandidatų į kino projektų vertinimo ekspertų komisijų narius sąrašai sudaromi iš šių penkių asociacijų pateiktų kandidatų:

- 1) *Lietuvos kinematografų sąjungos*;
- 2) *Autorinio kino aljanso*;
- 3) *Nepriklausomos prodiuserių sąjungos*;
- 4) *Lietuvos animacijos sąjungos*;
- 5) *Animacinio kino asociacijos „ASIFA Lietuva“*.

Susipažinus su visų asociacijų pateiktais kandidatų bei LKC direktoriaus įsakymais sudarytais trimis sąrašais, atkreiptas dėmesys, kad yra nemaža dalis kandidatų, kuriuos siūlo ne viena, o kelios asociacijos, taip pat asociacijos siūlo tuos pačius kandidatus. Tokiu būdu susidaro situacija, kai didžiąją dalį sąrašų, iš kurių sudaromos ekspertų komisijos, sudaro tie patys kandidatai, kurie kartu taip pat yra kino meno kūrėjai ar filmų gamintojai, ir patys ar jų vadovaujami juridiniai asmenys yra pretendentai gauti valstybinį finansavimą iš LKC. Be to, iš teisinio reguliavimo nėra aišku kokius konkrečiai kandidatus gali teikti asociacijos, ar tai turėtų būti tik asociacijų nariai, ar tokia sąlyga nėra būtina. Iš asociacijų teikiamų kandidatų sąrašų matyti, kad pastarosios siūlo ne vien tik savo narius, tačiau ir kitus, nesusijusius asmenis.

Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai nereglamentuoja, ar LKC direktorius privalo įtraukti visus asociacijų siūlomus kandidatus, jeigu jie atitinka nuostatų keliamus reikalavimus ar savo nuožiūra gali atskirų kandidatų neįtraukti į sąrašą. Išanalizavus asociacijų teiktus kandidatų sąrašus 2021 metais pastebėta, kad dalis asociacijų teiktų kandidatų nėra įtraukti į sąrašą (viso neįtraukti 6 asmenys⁵), patvirtintą LKC direktoriaus 2021-11-30 įsakymu Nr. V-61, tačiau yra įtrauktas asmuo, kurio nesiūlė nei viena iš asociacijų. Šiais atvejais nėra aišku kokiu pagrindu šeši kandidatai nebuvo įtraukti į minėtą sąrašą ir kokiu pagrindu vienas kandidatas pateko į sąrašą, nors jo nesiūlė nei viena asociacija. Manytina, kad neišsamus teisinis reguliavimas, taikoma praktika suponuoja plačią diskreciją LKC direktoriui spręsti dėl kandidatų pasirinkimo, o LKC spręsti į kurias asociacijas kreiptis dėl jų siūlymo.

Akcentuotina, kad tiek sąrašų, tiek pačių ekspertų komisijų sudarymas antikorupciniu požiūriu yra ydingas ir dėl to, kad dalis tų pačių asmenų, dalyvauja tiek politikos formavimo, tiek jos įgyvendinimo srityje, tuo pačiu pretenduoja į filmų valstybinį finansavimą bei jį gauna. Pavyzdžiui, dalis ekspertų ar

---

⁴ Įsigaliojus naujos redakcijos Kino projektų vertinimo ekspertų nuostatams ir pasikeitus reikalavimams, taikomiems ekspertams, sąrašas buvo sudarytas anksčiau.

⁵ LKC atstovai nurodė, kad minėti asmenys neatitiko Kino projektų vertinimo ekspertų nuostatose nustatytų reikalavimų.

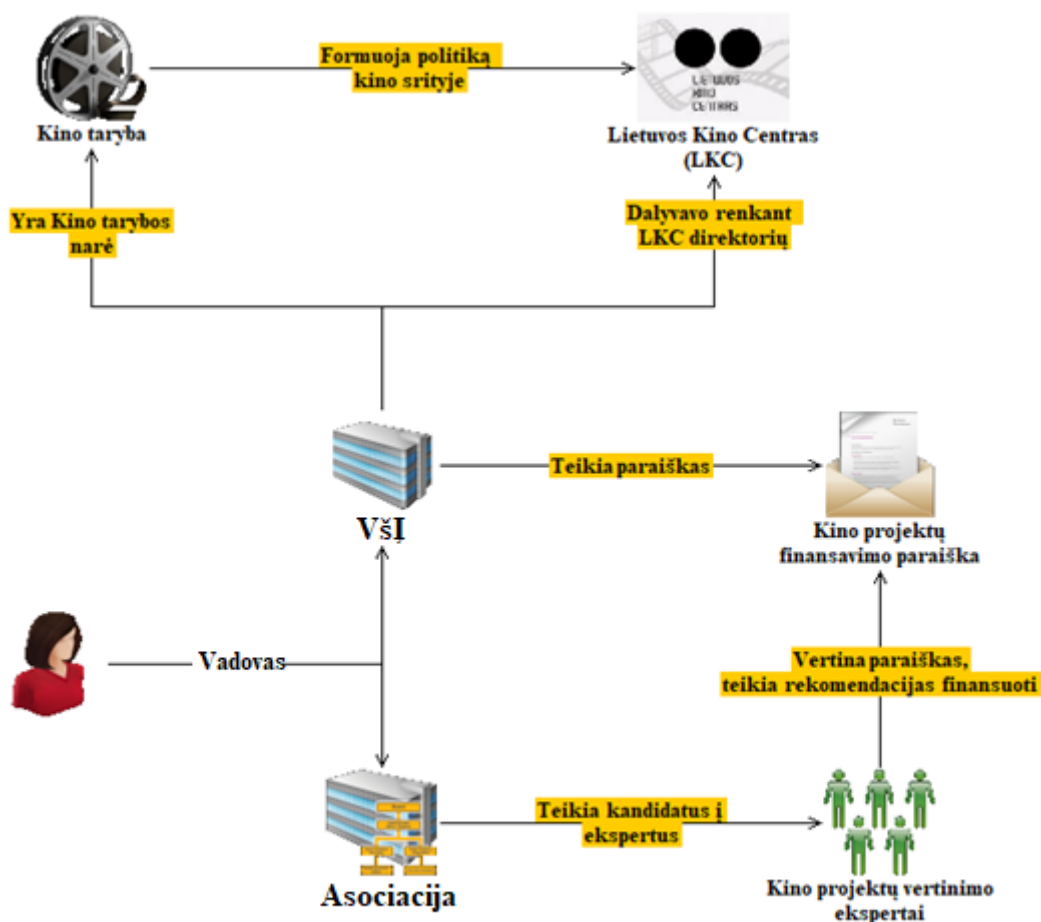
kandidatų į ekspertus sąrašė esančių asmenų yra Kino tarybos prie Kultūros ministerijos nariai, kurie kartu dalyvauja ir filmų finansavimo konkursuose kaip pareiškėjai. Kino taryba prie Kultūros ministerijos – tai patariamoji institucija, atliekanti eksperto ir konsultanto funkcijas sprendžiant kino politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimus, teikia kultūros ministrui pasiūlymus bei išvadas kino ir jo sklaidos politikos klausimais ir teikia siūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo⁶. Kino tarybą sudaro beveik tos pačios organizacijos, kaip ir LKC siūlančios savo ekspertus: *Lietuvos kinematografininkų sąjunga, asociacija „Autorinio kino aljansas“*, *Nepriklausomų prodiuserių asociacija, Lietuvos animacijos asociacija*⁷. 2019-2021 m. LKC filmų vertinimo ekspertais buvo 4 Kino tarybos nariai iš 7. Naujai paskirtoje 2022-2024 m. Kino taryboje 2 nariai yra kandidatų į ekspertus sąrašė ir gali bet kada būti paskirti vertinti filmų projektus, vienas narys – nuolat teikiančios paraiškas dėl filmų finansavimo ir ją gaunančios VšĮ Nr. 1⁸ vadovas, kuris taip pat yra ir asociacijos Nr. 1 vadovas. Dar daugiau, VšĮ *Nr. 1* ir asociacijos *Nr. 1* vadovas 2020 metais stebėtojo teisėmis dalyvavo LKC vadovo atrankos konkurse. Pastarajame šiuo metu esančio LKC vadovo konkurse taip pat dalyvavo ir kitas Kino tarybos ir Lietuvos kinematografininkų sąjungos narys, buvęs šios sąjungos primininkas, teikiantis tiek kandidatus į ekspertų sąrašą, tiek paraiškas finansavimui gauti ir jį gaunantis. Sąsajos tarp minimų juridinių ir fizinių asmenų, sukeliančios riziką korupcijai bei galimai nesąžiningam elgesiui pasireikšti yra pateikiamos žemiau esančioje schemoje.

---

⁶ Lietuvos kino tarybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. ĮV-294, 2, 5^{1.1.} ir 5^{1.2} punktai.

⁷ Be šių, Kino tarybą dar sudaro Lietuvos nekomercinio kino rodytojų asociacija, LKC ir kultūros ministro atstovai.

⁸ Visi korupcijos rizikos analizės išvadoje nuasmeninti pavadinimai žinomi išvados autoriams.

Išvada. Galiojantis teisinis reguliavimas ir praktinis jo įgyvendinimas leidžia susiklostyti tokioms situacijoms, kai tie patys subjektai dalyvauja visuose kino meno formavimo etapuose, t. y. ir sprendžiant dėl kino ateities gairių, naudojantis savo sukurtomis taisyklėmis bei, to vėliau, gaunant kino projektų finansavimą, gali sukurti palankias sąlygas atskiriems subjektams.

PASIŪLYMAI:

Kultūros ministerijai ir LKC:

1) Svarstyti galimybę aiškiai atskirti dviejų subjektų – Kino tarybos ir LKC sąsajas per jas jungiančias asociacijas, t. y. teisiniame reguliavime numatyti, kad asmenys, LKC direktoriaus paskirti kino projektų vertinimo ekspertais, tuo laikotarpiu negali būti Kino tarybos nariais ir atvirksčiai.

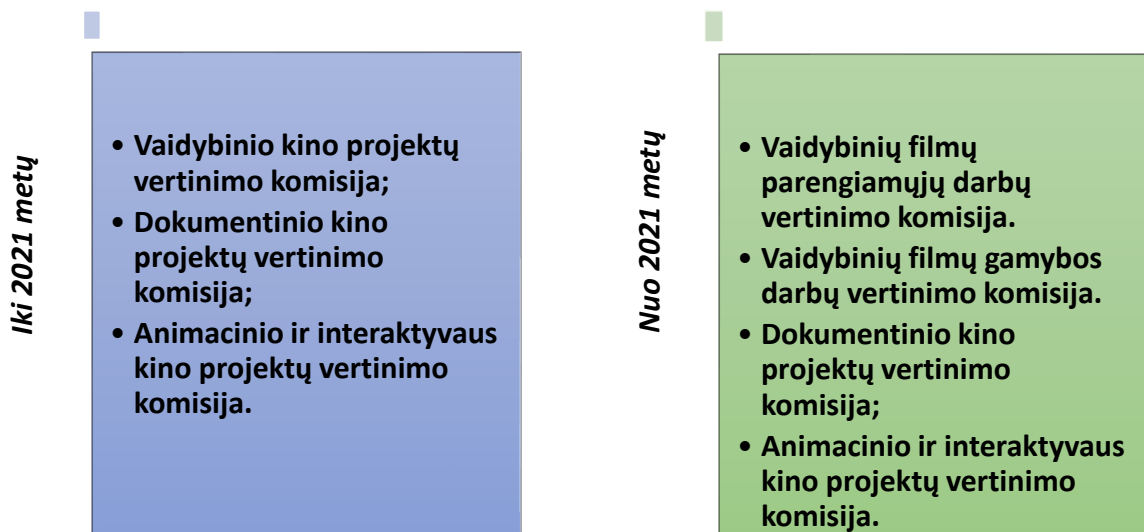
LKC:

2) Siekiant kuo skaidresnio, aiškesnio bei ekspertų komisijų sudarymo proceso, svarstyti dėl jo modelio pertvarkymo, pavyzdžiui skelbiant viešas atrankas ar pasitelkiant kitus alternatyvius būdus.

3) Detalizuoti Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatų normas atsižvelgiant į skirsnyje nurodytus trūkumus, tame tarpe ir dėl kandidatų įtraukimo ar neįtraukimo į ekspertų sąrašą.

2.2.2. LKC direktoriui suteikiama plati diskrecija pasirinkti kino projektų vertinimo ekspertus iš sąrašo ir skirti juos į konkrečią komisiją

Lyginant dvi Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatų redakcijas, galima matyti, kad ekspertų komisijų skaičius ir vertinimo pobūdis vaidybinių kino projektų vertinimo srityje pasikeitė. Kokias ekspertų komisijas LKC direktorius sudaro savo įsakymu, galima matyti žemiau esančioje schemoje.

Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose reglamentuojama, kad LKC direktorius, iš sudaryto ir patvirtinto kandidatų sąrašo tvirtina ekspertų komisijos sudėtį, suderinęs su Lietuvos Respublikos kultūros ministru. 2018 metų redakcijos nuostatuose buvo nurodoma, kad personalinė sudėtis tvirtinama vieneriems metams, o nuo 2021 metų ekspertų komisijos tvirtinamos dvejiems metams. Ekspertų skaičius komisijos sudėtyje nesikeičia – kiekviena ekspertų komisija sudaroma iš trijų narių – kino meno kūrėjų, profesionalių kino meno vertintojų ir filmų gamintojų. Vadovaujantis Kino įstatymo nuostatomis, ekspertų komisijų skaičių nustato LKC direktorius, suderinęs su kultūros ministru.

Sistemiškai analizuojant ekspertų atranką ir paskyrimą į komisijas, pažymėtinas antikorupcinio požiūriu neigiamas aspektas, kad LKC direktorius paskirti ar nepaskirti į ekspertų komisijas vieną ar kitą asmenį iš sąrašo gali visiškai savo nuožiūra, remdamasis savo subjektyvia nuomone. Atkreiptinas dėmesys, kad kiekvieną ekspertų komisiją sudaro tik trys nariai ir pagal kokius kriterijus LKC direktorius turi juos atrinkti iš sąrašo, nėra aišku, tokie kriterijai nėra numatyti teisiniame reguliavime. Taip pat nėra atskleista ir ekspertų kandidatūros derinimo su kultūros ministru procedūra. Nėra numatyta kokia šios procedūros eiga, kokie yra kultūros ministro įgaliojimai šiame etape, ar kultūros ministras gali nederinti kandidatūrų, jas atmesti, kokia procedūros eiga turėtų būti tokiu atveju ir panašiai.

2021 metų Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose fragmentiškai reglamentuojama tik tai, kuriems *profesionaliems kino meno vertintojams* yra teikiamas prioritetas tvirtinant ekspertų komisijas⁹. Tai yra reglamentuojamas prioretizavimas tik vienai iš trijų kategorijų ekspertų – profesionaliems kino meno vertintojams, tačiau analogiškai to nepadaro kitų sričių ekspertams – kino meno kūrėjams ir filmų gamintojams.

Praktiškai analizuojant sudarytus galimų ekspertų sąrašus, galima pastebėti, kad dalis ekspertų buvo skiriami į visas analizuojamo laikotarpio komisijas, dalis į kelias, o kai kurie į sąrašą įtraukti kandidatai niekada nebuvo paskirti į komisijas.

Kino projektų vertinimo ekspertų atrankos į komisijas praktikos, kai LKC direktorius praktiškai vienasmeniškai ir be aiškių kriterijų atrenka ekspertus, ydingumą arba nepakankamą tinkamumą gali indikuoti ir dažnas ekspertų keitimas, atšaukimas iš komisijų jų galiojimo laikotarpiu. Pavyzdžiui,

- 2020 m. gegužės 20 d. LKC direktorius įsakymu Nr. V-24 vieneriems metams patvirtino ekspertų komisijų sudėtis – keturios komisijos po tris ekspertus. Jau tų pačių metų birželio 22 d., LKC direktoriaus įsakymu Nr. V-33, keičiami du skirtingų komisijų nariai, o gruodžio 2 d. įsakymu Nr. V-62 – dar du kiti komisijų nariai. Tokiu būdu per pusmetį pakeičiami keturi ekspertai¹⁰.

Dėl 2020 m. gegužės 20 d. LKC direktorius įsakymu Nr. V-24 patvirtintų komisijų papildomai atkreipiamas dėmesys į tai, kad buvo sudarytos *keturios* ekspertų komisijos – vaidybinių filmų *parengiamųjų darbų* vertinimo ekspertų komisija, vaidybinių *filmų gamybos darbų* vertinimo ekspertų komisija, dokumentinio kino projektų vertinimo ekspertų komisija ir animacinio ir interaktyvaus kino projektų vertinimo ekspertų komisija. Tačiau tuo metu galiojantys 2018 metų Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai numatė tik tris ekspertų komisijų kategorijas, t. y. vaidybinių kino projektų vertinimo ekspertų komisijai buvo skiriama vertinti filmų parengiamųjų darbų ir gamybos darbų projektus, atskiras šių darbų vertinimas nebuvo reglamentuotas.

- 2021 m. gruodžio 2 d. LKC direktorius įsakymu Nr. V-62 dvejiems metams patvirtino keturias komisijas – tris komisijas po tris ekspertus ir vieną komisiją (vaidybinių filmų gamybos darbų vertinimo) iš dviejų ekspertų, tačiau papildomai nurodoma, kad iki 2022-04-29 trečiojo komisijos nario funkcijas atliks filmų gamintoja X, o nuo 2022-05-02 – filmų gamintoja Y. Taigi, minėtu įsakymu į ekspertų komisijas buvo patvirtinta 11 narių ir du papildomi nariai, kurie atliks ekspertų funkcijas skirtingais laikotarpiais.

⁹ 2021 metų Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai:

14.1 p. tvirtinant **vaidybinio kino projektų vertinimo** ekspertų komisijos personalinę sudėtį, prioritetas teikiamas tiems **profesionaliems kino meno vertintojams**, kurie yra parašę bent du straipsnius apie vaidybinį kiną;

14.2. tvirtinant **dokumentinio kino ekspertų komisijos** personalinę sudėtį, prioritetas teikiamas tiems **profesionaliems kino meno vertintojams**, kurie yra parašę bent du straipsnius apie dokumentinį kiną;

14.3. tvirtinant **animacinio ir interaktyvaus kino projektų** vertinimo ekspertų komisijos personalinę sudėtį, prioritetas teikiamas tiems **profesionaliems kino meno vertintojams**, kurie yra parašę bent du straipsnius apie animacinį kiną ar interaktyvaus kino projektus.

¹⁰ LKC atstovai nurodė, kad visi ekspertų keitimai susiję su pačių ekspertų atsistatydinimu siekiant išvengti interesų konflikto.

Nors pagal galiojantį reglamentavimą ekspertų komisijų kadencijos turi tęstis iki 2023 m. gruodžio 2 d. Tačiau jau 2022 m. vasario 24 d. pradedami ekspertų komisijų narių keitimai, atšaukimai, vieni nariai keičiami kitais ir pan. Iki 2022 metų pabaigos buvo atšaukti keturi ekspertai nepasibaigus kadencijai bei atlikti šeši 2021 m. gruodžio 2 d. LKC direktorius įsakymo Nr. V-62 pakeitimai, kuriais buvo keičiamos ekspertų komisijų personalinės sudėtys. Net ir papildomas komisijos narys, kuris turėjo atlikti vaidybinių filmų gamybos darbų vertinimą nuo 2022-05-02, atšaukiamas jau 2022-06-03. Dėl atliktų pakeitimų, pirminė 2021 m. gruodžio 2 d. patvirtinta ekspertų komisijų sudėtis 2022 metų pabaigoje buvo ženkliai pasikeitusi, o iš pirmuoju įsakymu paskirtų ekspertų 2022 metų pabaigoje komisijose buvo likę vos keli nariai. Atkreiptinas dėmesys, kad vykdant ekspertų komisijų formavimo procesus nesant aiškių ekspertų atšaukimo ar jų pakeitimo kitais asmenimis motyvų bei kitų konkrečių duomenų, pagrindžiančių tokius minėtų komisijų sudėčių keitimus tuo pačiu neužtikrinant šių sprendimų priėmimo motyvų atsekamumo, gali būti sudaromos sąlygos komisijoje veikti tam tikrą suinteresuotumą turintiems asmenims tokiu būdu įtakojant visos komisijos priimamų sprendimų objektyvumą.

Antikorupciniu požiūriu kritikuotina naujausioje Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatų redakcijoje atsiradusi lakoniška, nedetalizuota nuostata, nurodanti, kad *nesant galimybės suformuoti komisijos personalinės sudėties iš kandidatų į ekspertų komisijų narius sąrašo, LKC direktorius turi teisę įtraukti vieną ekspertų komisijos narį į ekspertų komisijos personalinę sudėtį.* Taip sudaroma galimybė į ekspertų komisijas patekti asmenims ne tik ne iš sąrašo, tačiau apskritai neaišku kokiais motyvais ar kriterijais juos atrenkant ir iš kur. Taip pat svarstyтина dėl kokių priežasčių gali nebūti galimybės suformuoti ekspertų komisijos iš trijų narių, jei patvirtintuose sąrašuose būna iki 50 kandidatų. Ne mažiau svarbu yra tai, kad cituojama poįstatyminio teisės akto nuostata yra nesuderinta su Kino įstatymo nuostatomis dėl ekspertų komisijų sudarymo, kadangi minimas įstatymas galimybės LKC direktoriui vienasmeniškai sprendimu įtraukti vieną ekspertų komisijos narį ne iš sudaryto kandidatų sąrašo nenumato. Konstitucinis Teismas¹¹ yra pažymėjęs, kad konstitucinės valstybės principas suponuoja visų teisės aktų hierarchiją ir neleidžia poįstatyminiais teisės aktais nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytuojų įstatyme. Poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeistas įstatymų viršenybės poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu principas.

Išvada. Esamas kino projektų vertinimo ekspertų komisijų narių atrankos ir paskyrimo procesas stokoja aiškumo ir skaidrumo. Praktiškai vienasmenis LKC direktoriaus sprendimas iš sąrašo pasirinkti tam tikrus kandidatus ir skirti juos į ekspertų komisijas, taip pat ir atsiradusi galimybė LKC direktoriui įtraukti

---

¹¹ Konstitucinio teismo 2014 m. spalio 9 d. nutarimas

į ekspertų komisiją narį nesantį sąraše ir nesiremiant konkrečiais tokių narių skyrimo bei atrankos kriterijais apskritai nenurodant iš kur, sudaro galimybes nesąžiningam elgesiui ar korupcijos rizikai pasireikšti.

Kino įstatymo 10 straipsnio 6 dalyje nustatyta, *kad tas pats asmuo ekspertu gali būti skiriamas ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės.*

Susipažinus su pirminiais LKC direktoriaus įsakymais, kuriais tvirtinamos kino projektų vertinimo ekspertų komisijų personalinės sudėtys, atkreiptas dėmesys, kad tie patys ekspertai yra skiriami į komisijas ir daugiau nei dviem kadencijoms iš eilės. Pavyzdžiui, tas pats filmų gamintojas, kino meno kūrėjas ar profesionalus kino meno vertintojas LKC yra skiriamas *į tų pačių kategorijų ekspertų komisijų* sudėtis 2018, 2020 ir 2021 metų LKC direktoriaus įsakymais. Nustatyti ir tokie pavyzdžiai, kai dvi kadencijas iš eilės tas pats asmuo skiriamas į animacinio ir interaktyvaus kino projektų vertinimo ekspertų komisijas, trečią kadenciją – į vaidybinių filmų parengiamųjų darbų vertinimo ekspertų komisiją, o ketvirtą kadenciją – vėl į animacinio ir interaktyvaus kino projektų vertinimo ekspertų komisiją. Aukščiau įvardinta praktika antikorpuciniu požiūriu laikytina ydinga ir galėtų būti vertinama kaip ekspertų sudarymo ir paskyrimo mechanizmo spraga bei korupcijos rizikos veiksnys, kuris taip pat gali neigiamai paveikti bendrą padėtį kino valstybinio finansavimo srityje ar sukurti sąlygas susiformuoti kitiems neigiamiems reiškiniams.

PASIŪLYMAI:

LKC:

1) siekiant kuo skaidresnio, aiškesnio ekspertų komisijų sudarymo proceso, svarstyti dėl jo modelio pertvarkymo, pavyzdžiui skelbiant viešas atrankas ar pasitelkiant kitus alternatyvius būdus.

2) svarstyti galimybę didinti ekspertų skaičių komisijose bent iki 5 narių.

3) Nustatyti ir Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose įtvirtinti aiškius kriterijus pagal kuriuos ekspertai, esantys kandidatų sąraše, būtų paskiriami į ekspertų komisijas arba nustatyti tvarką, kai ekspertus į komisijas, remiantis objektyviais kriterijais ir išdėstytais argumentais skirtų komisija, sudaryta iš skirtingų atstovų, pavyzdžiui, Kultūros ministerijos, LKC, visuomenės atstovų ir pan.

4) Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose detalizuoti kadencijų skaičiavimo procesą, kuriame atsispindėtų visi su skyrimu ir kadencijų skaičiavimu susiję niuansai, pvz., kai ekspertas atsistatydina iš komisijos, po to vėl būna paskiriamas ir pan.

Kultūros ministerijai ir LKC:

5) tikslinti 2021 metų Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatus ir išsamiai juos detalizuoti, atsižvelgiant į Kino įstatymo 10 straipsnio 4 dalį bei numatant aiškų LKC direktoriaus ir kultūros ministro ekspertų komisijų personalinės sudėties derinimo procesą, jo etapus, galimus sprendimų priėmimų variantus ir t.t.

6) Suderinti Kino įstatymo ir Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatų 15 punkto nuostatas dėl LKC direktoriui vienasmeniu sprendimu suteiktos galimybės įtraukti vieną ekspertų komisijos narį į komisiją. Taip pat teisiniame reguliavime įtvirtinti aplinkybes bei sąlygas, kurios bus laikomos priežastimi nesuformuoti ekspertų komisijų personalinės sudėties, kartu aiškiai įvardinti iš kur ir kokius tiksliai ekspertus gali pasitelkti LKC direktorius, įtraukdamas juos į komisijų sudėtį, kas turėtų juos pasiūlyti LKC direktoriui, kaip jie turėtų būti atrenkami, kuriam laikotarpiui ir pan.

III. EKSPERTINIS KINO PROJEKTŲ VERTINIMAS IR KRITERIJŲ APTAKUMAS GALI DARYTI NEIGIAMĄ ĮTAKĄ VERTINIMO PROCESO OBJEKTIVUMUI IR SKAIDRUMUI

Kaip nurodoma Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklėse, kino projektų finansavimo paraiškos finansavimui yra priimanamos du kartus per metus. Projektų finansavimo konkursai skelbiami LKC interneto svetainėje. Kokių kategorijų kino projektai kviečiami teikti paraiškas nurodoma kvietime. LKC gautas paraiškas suskirsto pagal kino projektų kategorijas ir atlieka paraiškų administracinės atitikties vertinimą. Paraiškos, atitinkančios teisės aktų reikalavimus, perduodamos svarstyti atitinkamą kategoriją projektų vertinančiai ekspertų komisijai.

Paraiškų vertinimo ekspertų komisijose procesą galima matyti žemiau esančioje schemoje.

3.1. Tobulintini kino projektų vertinimo kriterijai

Kaip matyti iš pateikiamos schemos, ekspertai atlieka individualius kiekvieno kino projekto vertinimus, užpildydami Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklių prieduose nustatytos formos lenteles. Kiekvienai finansuojamai kino projektų kategorijai pildoma skirtinga lentelė su skirtingais kriterijais, kuriuos ekspertai įvertina atitinkamai numatytais balais bei bendra balų suma. Finansavimas gali būti skiriamas tik tiems filmo parengiamųjų ir filmo gamybos darbų projektams, kurie surinko ne mažiau kaip 50 proc. galimų surinkti balų vidurkio ir atitiko ne mažiau kaip du kultūrinius kriterijus.

Anksčiau galiojusiame Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklių 2 priede buvo numatyti kriterijai filmo parengiamųjų darbų projektų vertinimui. Juos galima matyti žemiau pateikiamoje lentelėje.

Eil. nr.	Kriterijai	Galimas balų skaičius	Skirtas balų skaičius
1	Temos ir pagrindinės idėjos originalumas ir aktualumas	0–6	
2	Dramaturginė struktūra, siužeto vystymas, pagrindinių herojų charakterių ir (arba) kitų pagrindinių filmo elementų charakteristikų apibūdinimas	0–6	
3	Vaizdinis sprendimas ir režisieriaus kinematografinė vizija	0–6	
4	Režisieriaus patirtis ir profesionalumas	0–5	
5	Finansinio plano ir išlaidų sąmatos pagrįstumas ir tikslumas	0–2	
6	Prodiuserio patirtis (vertinama pagal filmografiją) ir šio projekto įgyvendinimo strategija	0–5	
7	Filmo sklaidos strategija	0–3	
8	Gauta EEE audiovizualinio sektoriaus rėmimo programų ar užsienio fondų parama filmui	0 – nėra 1 – patvirtintas paraiškos pateikimas 4 – gauta parama	
9	Bendra filmų gamyba	0 – nėra 1 – ketinimų laišku patvirtinti šalių ketinimai bendrai vykdyti filmo parengiamuosius darbus 2 – preliminaria sutartimi patvirtinti šalių ketinimai bendrai vykdyti filmo parengiamuosius darbus 3 – sutartis dėl bendrų filmo parengiamųjų darbų	

Eil. nr.	Kriterijai	Galimas balų skaičius	Skirtas balų skaičius
	Bendras projekto vertinimas:	40	

Anksčiau galiojusiame Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklių 3 priede buvo numatyti kriterijai filmo gamybos darbų projektų vertinimui. Juos galima matyti žemiau pateikiamoje lentelėje.

Eil. nr.	Kriterijai	Galimas balų skaičius	Skirtas balų skaičius
I KŪRYBINIAI KRITERIJAI			
1.	Filmo kultūrinė vertė (nacionalinė, edukacinė ir humanistinė)	0–5	
2.	Temos ir pagrindinės idėjos originalumas, aktualumas ir atskleidimas	0–5	
3.	Scenarijaus kokybė: dramaturginė struktūra, siužeto vystymas, dialogai, pagrindinių herojų atskleidimas	0–5	
4.	Meninė, estetiškai projekto vertė	0–5	
5.	Režisieriaus vizija	0–5	
6.	Režisieriaus patirtis ir profesionalumas	0–5	
7.	Režisieriaus paskutinių 3 režisuotų filmų per pastaruosius 5 metus sėkmė (filmas buvo rodytas oficialioje svarbių vaidybinių, dokumentinių, animacinių filmų festivalių programoje, filmas buvo apdovanotas ar nominuotas apdovanojimui)	0–1	
8.	Filmo kūrybinės grupės patirtis ir pasirengimas įgyvendinti šį projektą	0–4	
	Iš viso 1–8:	35	
II PROJEKTO VADYBOS KRITERIJAI			
9.	Finansinio plano pagrįstumas	0–5	
10.	Išlaidų sąmatos pagrįstumas ir tikslumas	0–4	
11.	Sklaidos plano pagrįstumas	0–4	
12.	Prodiuserio patirtis ir profesionalumas	0–5	
13.	Prodiuserio paskutinių 3 prodiusuotų filmų per pastaruosius 5 metus sėkmė (filmas buvo rodytas oficialioje svarbių vaidybinių, dokumentinių, animacinių filmų festivalių programoje, filmas buvo apdovanotas ar nominuotas apdovanojimui)	0–1	
14.	Prodiuserio paskutinių 3 prodiusuotų filmų per pastaruosius 5 metus ekonominiai rezultatai (parduota daugiau nei 40 000 bilietų į vaidybinių filmą arba daugiau nei 10 000 bilietų į dokumentinį ar animacinį filmą Lietuvos kino teatruose, filmas parduotas platinimui į užsienio šalis)	0–1	
15.	Prodiuserio šio projekto įgyvendinimo strategija	0–4	
16.	Gauta EEE audiovizualinio sektoriaus rėmimo programų ar užsienio fondų parama filmui	0 – nėra 1 – patvirtintas paraiškos pateikimas 4 – gauta parama	
III ATITIKIMAS FINANSAVIMO PRIORITETUI			

Eil. nr.	Kriterijai	Galimas balų skaičius	Skirtas balų skaičius
17.	Bendra filmų gamyba	0 – nėra 2 – preliminari sutartis dėl bendros filmo gamybos 4 – filmo bendros gamybos sutartis	
		Iš viso 9–17:	32
		Bendras projekto vertinimas:	67

Atkreiptinas dėmesys, kad nebuvo atskleisti balų už kiekvieną kriterijų skyrimo principai, t. y. kokių atveju yra skiriama 0 balų, kokių – 1, 2, 3, 4 ar daugiau balų, kokios šių skiriamų balų reikšmės ir pan.

2022 m. finansavimo taisyklėse šie kriterijai, jų reikšmės ir balų skyrimo strategija atskleidžiama kiek labiau. Tačiau vis dėlto antikorpuciniu ir skaidraus proceso požiūriu dar yra tobulintini. Pavyzdžiui, atskleidžiant meninės projekto vertės kriterijų, nurodoma, kad atitikti šiam kriterijui vertinama atitinkamais balais, jeigu projektas visiškai, didžiąja dalimi, vidutiniškai ar minimaliai atitinka vertinimo kriterijaus aprašą. Tačiau nėra išaiškinama kokiais atvejais ekspertas turėtų vertinti, kad pvz., projekto meninė vertė visiškai atitinka kriterijų (kokį balą tokiu atveju turėtų skirti ekspertai – 4 ar 5), ar dialogai organiškai vidutiniškai (kokį balą tokiu atveju turėtų skirti ekspertai – 2 ar 3), o pagrindinių veikėjų charakteriai atskleidžiami minimaliai (skirti 0 ar 1 balą) ir t.t.

Meninė projekto vertė	Projekte pristatomo filmo numanoma meninė vertė yra didelė, filmas aktualus pasauliniame kino meno kontekste.	0–5	Atitiktis vertinimo kriterijui vertinama 4-5 balais , jeigu projektas visiškai ar didžiąja dalimi atitinka vertinimo kriterijaus aprašą.
			Atitiktis vertinimo kriterijui vertinama 2-3 balais , jeigu projektas vidutiniškai atitinka vertinimo kriterijaus aprašą.
			Atitiktis vertinimo kriterijui vertinama 0-1 balais , jeigu projektas neatitinka arba atitinka minimaliai vertinimo kriterijaus aprašą.

Dramaturginė struktūra, siužeto vystymas, dialogai, pagrindinių veikėjų atskleidimas	Filmo scenarijaus dramaturginė struktūra ir siužeto vystymas yra aiškūs, dialogai organiški, pagrindinių veikėjų charakteriai yra atskleisti.	0–5	Atitiktis vertinimo kriterijui vertinama 4-5 balais , jeigu projektas visiškai ar didžiąja dalimi atitinka vertinimo kriterijaus aprašą. Atitiktis vertinimo kriterijui vertinama 2-3 balais , jeigu projektas vidutiniškai atitinka vertinimo kriterijaus aprašą. Atitiktis vertinimo kriterijui vertinama 0-1 balais , jeigu projektas neatitinka arba atitinka minimaliai vertinimo kriterijaus aprašą.
--	---	-----	---

Išvada. Apibendrinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad viena vertus, ekspertų komisijų nariams turi būti suteikta diskrecija objektyviai, nešališkai, vadovaujantis savo patirtimi, kompetencija, žiniomis bei išmanymu, pagal pateiktas paraiškas vertinti kino projektus ir skirti atitinkamus balus. Tačiau antra vertus, manytina, kad ši diskrecija neturėtų būti absoliuti ir neapibrėžta, savo ruožtu galinti suponuoti nepageidaujamas ar subjektyvaus vertinimo situacijas. Per plati diskrecijos teisė taip pat gali sudaryti sąlygas piktnaudžiauti turimais įgaliojimais, o sprendimus grįsti ne objektyviu tam tikrų kino projektų turinio vertinimu, o subjektyvia nuomone.

PASIŪLYMAI

LKC:

1) tikslinti 2022 m. finansavimo taisyklių prieduose įtvirtintų kriterijų vertinimo reikšmes, aiškiai atskleidžiant tokių reikšmių kaip „visiškai atitinka“, „didžiąja dalimi atitinka“, „vidutiniškai atitinka“, „minimaliai atitinka“ vertinimą konkrečiais balais.

2) Siekiant formuoti vieningą praktiką vertinimo procese, užtikrinti jos objektyvumą ir nuoseklumą, parengti kino projektų paraiškų, pagal atskiras filmų kategorijas, vertinimo gaires ar rekomendacijas ekspertams ir paraiškų teikėjams, kurios išsamiau atskleistų kriterijų vertinimą bei atitikimą, taip pat balų skyrimo taktiką ir strategiją, iš kurios būtų aišku tiek ekspertams, tiek paraiškų teikėjams kokių atveju už tam tikrą kriterijų gali būti skiriamas konkretus balas.

3.2. Ekspertų komisijos narių vertinimo išvados atskirais atvejais stokoja objektyvumo ir aiškumo

Vadovaudamiesi Kino įstatymo 10 straipsnio nuostatomis, ekspertų komisijos nariai turi veikti nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti komisijos nario pareigas. Su ekspertais pasirašomos paslaugų teikimo sutartys, nešališkumo deklaracijos ir konfidencialumo pasižadėjimai, kuriuos pasirašę, ekspertai įsipareigoja objektyviai, be išankstinio nusistatymo, nešališkai ir dalykiškai vertinti pateiktas kino projektų paraiškas.

Tačiau susipažinus su 2019-2022 metų visais teiktų kino projektų paraiškų vertinimo rezultatais, t. y. su visų ekspertų individualaus vertinimo lentelėse patiktais balais ir išvadamis dėl finansavimo skyrimo ar neskyrimo kino projektui, daroma išvada, kad ne visais atvejais ekspertų komisijos narių išvados atitinka jiems keliamus kriterijus. Nereti atvejai, kai ekspertų komisijų narių išvados yra deklaratyvios, prieštaringos, suformuluotos klausimo ar pasvarstymo forma, iš ko sudėtinga suprasti kaip ekspertas vertina kino projektą, kokia jo nuomonė apie finansavimo skyrimą ar neskyrimą ir pan.

Tokių ekspertų vertinimo išvadų pavyzdžiai pateikiami žemiau¹².

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Paraiškos pateikėjai vystymo perijode prvalo atsitraukti ir pabėgti nuo jiems įprastos televizinės specifikos, nes kitaip tai bus ne filmas, o laida apie tortų gamybą. Savime suprantama, kad tai nelengva užduotis atsipurtyti taip mielo ir įprasto televizijos formato.

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

NOBODOKA, PATI SCENARIJAUS PATEIKIMO ATMOSFERA LINKĖČIAU REIKTŲ PAGYVINTI PERSONAŽŲ CHARAKTERISTIKAS NE TIK RUSIŠKAIS KEIKSMAŽODŽIAIS, KURIE MANO NUOMONE TAIP DAŽNAI NAUDOJAMI LIETUVIŠKAME MINE, KAD TAMPA JAU NEORIGINALŪS IR PABODĖ.. TRŪKSTA GYVYBĖS.

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Rastas įdomus, netikėtas režisūrinis sprendimas – parodyti pagrindinės herojės Vaivos ir jos šeimos istoriją per jos pasirinktą hobį ir gyvenimo būdą - šunis ir kates. Manau, kad šis sumanymas turėtų pasiteisinti, nors ir neaišku, kaip pavyks visą medžiagą (ypač, jei numatomos dvi filmo dalys: suomių moterų likimai ir istorijos bei Vaivos istorija) sutalpinti į 18 min.? Be to, daug kas priklauso nuo situacijų bei atsivėrimų, kuriuos pavyks užfiksuoti arba ne. Kaip personažai atsiskleis, ar kamera pernelyg nevaržys ar kaip kitaip neįtakos jų elgesio?

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Dažnai filosofai, psichologai, kino kritikai tampa įdomiais režisieriais. Norisi tikėti, kad šis atvejas kaip tik toks. Tema įdomi, originali, manau, artima režisieriui [redacted]. Pasirinkti herojai – spalvingos asmenybės. Stebėjimo metodas – specifinė dokumentinio kino raiškos forma. Tik ką stebi autoriai? Ištraukos iš filmų jau nufilmuotos. Ar tai netaps kalbančių galvų galerija, samprotaujanti apie tai ko nepatyrė.

¹² LKC KRA atlikimo metu nurodė, kad šių projektų lentelių formų atsisakyta, yra patvirtintos naujos projektų vertinimo formos, kur išvada rašoma prie kiekvieno kriterijaus, jeigu jam nėra skiriamas aukščiausias balas.

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Filmai vaikams kažkodėl atrodo pasmerkti banalybėms ir lengvai virškinamai didaktikai. Visada abejoju, ar tokie kūriniai „visai šeimai“ kam nors reikalingi, bet tai tik asmeninė nuomonė. „Išmanioji auklė“ pateikia nuspėjamus personažus ir nuspėjamas situacijas, todėl būsimą filmą lengva įsivaizduoti. Bet ar jis tikrai ugdyt fantaziją, ar tik žais klišėmis apie robotus, neįgaliuosius, pilnos šeimos poreikį ir kitokius aktualius dalykus?

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Atmetus visą pradinę pompą reikia sutikti, kad gvildenant šią jau šimtmečio sulaukusią Lietuvos istorijos atkarpa, [redacted] indėlis gali būti esminis ir labai prasmingas. Svarbu kad režisierius nenugrybautų kur į šoną.

Savaime suprantama, kad be kooprodukcijos šis projektas vargiai ar bus realizuotas.

Yra pastabų paruošiamojo periodo sąmatai. Vėl kartojasi tos pačios klaidos - kompozitorius dar nepradėjęs filmuoti..

Kokio renginio dalyvio mokėstis planuojamas 5 skyriuje?

Ar nepagalvojus apie 4 ir 5 skyrių biudžeto peržiūrą ?

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Tiek jaunas režisierius, tiek ir prodiuseris neišvengė pagundos prirašyti tiek ditirambų apie savo projektą, kad

nors imk ir neskaityk paraiškos. Kam - ir taip viskas aišku. Viskas genealu.

Bet imsiu ir paskaitysiu.

Lyg mėginta remtis vienos šimos santykiais ir iš jų išplaukiančiom problemom. Tčiau pasakojimas labai jau nejautrus, sakyčiau, net šaltas, vykstančiai dramai. Pagaliau finalas įneša dar daugiau netikrumo ir kelia papildomų abejonių.

Susipažinus su režisieriaus anksčiau pagamintais filmukais, sunku susidaryti aiškią ir pagrįstą nuomonę, kad atsakyti į klausimą - ar jau atėjo laikas pilnametražinio vaidybinio filmo debiutui.

Taip pat nemažai atvejų, kai individualaus vertinimo lentelėse įrašomi tik balai už atskirus kriterijus ir bendras projekto vertinimas balais, o išvados iš viso nesurašomos, pavyzdžiui, kino projektų „Vakarinė žvaigždė“, „Tuzinas“, „Piligrimai“, „Aš esu Vanagas“ ir daugelyje kitų paraiškų. Vienas iš pavyzdžių pateikiamas žemiau.

4.	Režisieriaus patirtis ir pasirengimas įgyvendinti šį projektą	0–5	5
5.	Finansinio plano ir išlaidų sąmatos pagrįstumas ir tikslumas	0–2	1
6.	Projekto įgyvendinimo strategija	0–5	2
7.	Filmo sklaidos strategija	0–3	3
8.	Gauta EEE audiovizualinio sektoriaus rėmimo programų ar užsienio fondų parama filmo gamybai	0 – nėra 2 – gauta parama	0
Bendras projekto vertinimas:		35	25

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo imperatyvios nuostatos įpareigoja, jog administraciniai sprendimai turi būti tinkamai motyvuoti, nurodyti teisiniai ir faktiniai pagrindai ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės. Tai patvirtina ir LVAT praktika, kurioje išaiškinta, kad administraciniame akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas¹³. Analogišką išvadą padarė ir Lietuvos administracinių ginčų komisija savo 2021-09-23 sprendime Nr. 21R-636(AG-581/05-2021) dėl LKC samdomų kino projektų vertinimo ekspertų veiksmų: „*Įvertinus tai, kas išdėstyta, laikytina, jog išvadas pagrindžiantys deklaratyvūs bendro pobūdžio argumentai neatspindi, kodėl pagal kiekvieną kriterijų buvo skirti atitinkami balai, motyvai nėra pakankami ir objektyvūs. Tokios išvados negali būti laikomos tinkamais ir pakankamais viešojo administravimo sprendimo <...> motyvais. Be to, tokios išvados sudaro prielaidas manyti, kad ekspertų komisijos nariai neveikė nešališkai, sąžiningai ir <...> tinkamai atliko ekspertų komisijos nario pareigas.*“ Minėtu Lietuvos administracinių ginčų komisijos sprendimu buvo panaikinta LKC direktoriaus 2021-07-23 įsakymo Nr. F-45 dalis dėl finansavimo neskyrimo vienam iš paraiškos teikėjų, LKC įpareigotas įvykdyti naują paraiškos vertinimą ir priimti teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Ekspertų komisijos narių galimai nepakankamą objektyvumą ar įsigilinimą į paraiškų turinį vertinimo metu iliustruoja ir vaidybinio filmo „Klaipėda 1923“ vystymo darbų projekto vertinimo procesas, kurio atžvilgiu buvo priimtas aukščiau minėtas Lietuvos administracinių ginčų komisijos sprendimas.

¹³ 2010-08-24 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-450/2010; 2010-11-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-15/2010

2021 metų pradžioje vaidybinių filmų projektų ekspertų komisija vertino minėto filmo vystymo darbų projektą. Kiekvienas ekspertas visų pirma įvertino projekto atitiktį kultūriniais kriterijams (projektas turi atitikti bent du iš jų). Iš žemiau pateikiamų vertinimo ištraukų matyti, kad ekspertų nuomonė dėl atitikimo kultūriniais kriterijams skiriasi. Todėl kyla klausimas ar projektas pasakoja apie žinomą Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, visuomenės asmenybę, mitologinį veikėją ar ne, kadangi ekspertai vertina skirtingai.

PROJEKTO ATITIKTIŲ KULTŪRINIAMS KRITERIJAMS VERTINIMAS

2021 m. sausio 4 d.

Projekto pavadinimas	Projekto atitiktis kultūriniais kriterijams (pažymėti X tą kriterijų, kurį projektas atitinka)	
KLAIPĖDA, 1923	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, mitologijos ar visuomenės gyvenimo įvykiais	☒
	Filmas pasakoja apie žinomą Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, visuomenės asmenybę, mitologinį veikėją	☐
	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti reikšmingu Lietuvos ar Europos literatūros kūriniu	☐
	Filmas įprasmina svarbias Lietuvos ar Europos vertybes: kultūrų ir religijų įvairovę, žmogaus teises ir pilietiškumą, demokratiją ir solidarumą, mažumų teises ir toleranciją, pagarbą kultūros ir šeimos tradicijoms	☒
	Filmas nagrinėja tautinės ar europinės tapatybės klausimus	☒

PROJEKTO ATITIKTIŲ KULTŪRINIAMS KRITERIJAMS VERTINIMAS

2021 m. sausio 4 d.

Projekto pavadinimas	Projekto atitiktis kultūriniais kriterijams (pažymėti X tą kriterijų, kurį projektas atitinka)	
"Klaipėda 1923"	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, mitologijos ar visuomenės gyvenimo įvykiais	X
	Filmas pasakoja apie žinomą Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, visuomenės asmenybę, mitologinį veikėją	X
	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti reikšmingu Lietuvos ar Europos literatūros kūriniu	
	Filmas įprasmina svarbias Lietuvos ar Europos vertybes: kultūrų ir religijų įvairovę, žmogaus teises ir pilietiškumą, demokratiją ir solidarumą, mažumų teises ir toleranciją, pagarbą kultūros ir šeimos tradicijoms	X
	Filmas nagrinėja tautinės ar europinės tapatybės klausimus	X

2021__ m. sausio 4 d.

Projekto pavadinimas „Klaipėda, 1923“	Projekto atitikis kultūriniais kriterijams <i>(pažymėti X ta kriterijai, kuri projektas atitinka)</i>	
	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, mitologijos ar visuomenės gyvenimo įvykiais	☒
	Filmas pasakoja apie žinomą Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, visuomenės asmenybę, mitologinį veikėją	☐
	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti reikšmingu Lietuvos ar Europos literatūros kūriniu	☐
	Filmas įprasmina svarbias Lietuvos ar Europos vertybes: kultūrų ir religijų įvairovę, žmogaus teises ir pilietiškumą, demokratiją ir solidarumą, mažumų teises ir toleranciją, pagarbą kultūros ir šeimoms tradicijoms	☒
	Filmas nagrinėja tautinės ar europinės tapatybės klausimus	☒

Ekspertai projektą įvertino balais, kurių bendras vidurkis buvo 19,33 ir pateikė rašytines išvadas. Jos pateikiamos žemiau. Baigiamajame posėdyje ekspertų komisija priėmė sprendimą nefinansuoti šio projekto.

	Bendras projekto vertinimas: 35	23
--	--	-----------

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada
Filmo tematika, tikslas ir reikšmingo mūsų istorijai įvykio įamžinimas – neabejotini sėkmės garantai. Siužetas labai fragmentiškas, norisi aiškesnio balanso tarp istorijai svarbaus įvykio ir meilės linijos, daugiau įtampos, dinamikos. Kai kurios sąmatos eilutės yra gana aukštos, kai kurie punktai - pertekliniai vystymo etape. Režisieriaus patirtis ir vizija leidžia tikėti filmo sėkme. Rekomenduojame tobulinti scenarijaus versijas.

	Bendras projekto vertinimas: 35	21
--	--	-----------

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Filmo kultūrinė vertė bei temos ir pagrindinės idėjos originalumas vertinami aukštesniais arba vidutiniais balais, scenarijaus elementai gana šabloniški, o veikėjų charakteriai nuspėjami, nepatiriantys taip reikiamo virsmo/kismo. Susitikimo metu su režisieriumi nemažai pastabų buvo išsakyta seksistiniam požiūriui į moteris, bei jų vienaplaniškumą ir objektizavimą. Antra išsakyta esminė pastaba - neatitikimas tarp paraiškoje deklaruojamo noro, kad šis filmas taptų Klaipėdos krašto atgavimo kaip nepkartojamos karinės operacijos iliustracija, siekiu švęsti mūsų visų patriotinius jausmus šio įvykio atžvilgiu, ir realybės, su kuria susiduriame skaitydami scenarijų, kuriame sekame nuspėjamą meilės istoriją.

Tikime, kad kūrybinė komanda skirs tam laiko ir priims jiems tinkamiausią sprendimą - tiek paraišką, tiek scenarijų "pastatys" ant vienu būgų.

Finansinis planas bei išlaidų sąmata pagrįsti ir tikslūs, įgyvendinimo ir sklaidos planas vertinami teigiamai.

Rekomenduojame projekto nefinansuoti, nepaisant to, kad jis surinko pusę reikiamų balų, mat bendra suma, skirta scenarijaus rašymo ir parengiamųjų darbų projektų finansavimui šiame konkurse, yra labai nedidelė, o prioritetą gauna pirmi penki reitinge esantys projektai.

	Bendras projekto vertinimas: 35	14
--	--	-----------

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Proginio jubiliejinio filmo sumanymas kelia daug abejonų ir dėl savo konjunktūriškumo, ir dėl paviršutiniškumo, nors [redacted] ir pavyko suteikti sumanymui profesionaliai parašyto scenarijaus formą. Tačiau manau, kad kyla du pavojai: dabartinis scenarijaus variantas sudėliotas iš gana atpažįstamų kaladėlių (jaunuolis, patiriantis politinę ir seksualinę iniciaciją, lemtinga moteris, prancūzai mergiškiai, antisemitai vokiečiai, lietuvių patriotai ir Lietuvos likimui abejingi sąjungininkai, seksistiniai pokalbiai apie moteris, blogi lenkai, juokingi žydai ...), todėl iškyla grėsmė paversti filmą klišių rinkiniu. Yra ir pavojus filmui tapti tiesmuku propagandiniu plakatu, primenančiu Putino ideologų sukurtus filmus apie Krymo aneksiją.

Projekto teikėjai, nesutikę su LKC direktoriaus įsakymu neskirti finansavimo projektui, kreipėsi į Lietuvos administracinių ginčų komisiją, kuri, kaip jau buvo minėta, įpareigojo LKC įvykdyti naują paraiškos vertinimą ir priimti teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

2021 birželio mėnesį, teikėjų pakoreguotą pagal ekspertų pastabas projekto paraišką vertino kiek kitokios sudėties ekspertų komisija (vienas komisijos narys liko iš ankstesnės sudėties komisijos, t. y. liko tas pats). Tačiau šiuo atveju vaidybinio filmo projekto vertinimas sumažėjo, nes surinko 17,67 balo. Įdomu tai, kad to paties eksperto vertinimas sumažėjo dviem balais, nes pakoreguoto projekto įgyvendinimo strategiją ir filmo sklaidos strategiją vertino mažesniais balais. Tokio vertinimo priežastys vertinimo išvadose neatsispindi. Pačios išvados dalinai kartojamos iš pirmojo vertinimo. Ekspertų individualaus vertinimo lentelės su balais ir išvadomis pateikiami žemiau.

	Bendras projekto vertinimas:	35	19
--	-------------------------------------	-----------	-----------

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Kaip ir praėjusio konkurso metu, taip ir šiame konkurse filmo kultūrinė vertė bei temos ir pagrindinės idėjos originalumas vertinami aukštesniais arba vidutiniais balais, scenarijaus elementai gana šabloniški, o veikėjų charakteriai nuspėjami, nepatiriantys taip reikiamo virsmo/kismo. Susitikimo metu su režisieriumi dar kartą nemažai pastabų buvo išsakyta seksistiniam požiūriui į moteris, bei jų vienaplaniškumą ir objektizavimą. Nepasikeitė ir neatitikimas tarp paraiškoje deklaruojamo noro, kad šis filmas taptų Klaipėdos krašto atgavimo kaip nepkartojamos karinės operacijos iliustracija, siekiu švęsti mūsų visu patriotinius jausmus šio įvykio atžvilgiu, ir realybės, su kuria susiduriame skaitydami scenarijų, kuriame sekame nuspėjama meilės istoriją. Finansinis planas bei išlaidų sąmata pagrįsti ir tikslūs, įgyvendinimo ir sklaidos planas vertinami vidutiniškai.

Rekomenduoju projekto nefinansuoti, dėl anksčiau minėtų priežasčių, taip pat bendra suma, skirta scenarijaus rašymo ir parengiamųjų darbų projektų finansavimui šiame konkurse, yra labai nedidelė, o prioritetą gauna pirmi keturi reitinge esantys projektai.

	Bendras projekto vertinimas:	35	20
--	-------------------------------------	-----------	-----------

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Atmetus visą pradinę pompą reikia sutikti, kad gvildenant šią jau šimtmečio sulaukusią Lietuvos istorijos atkarpą, [redacted] indėlis gali būti esminis ir labai prasmingas. Svarbu kad režisierius nenugrybautų kurį šoną.

Savaime suprantama, kad be kooperacijos šis projektas vargiai ar bus realizuotas.

Yra pastabų paruošiamojo periodo sąmatai. Vėl kartojasi tos pačios klaidos - kompozitorius dar nepradėjus filmuoti..

Kokio renginio dalyvio mokėstis planuojamas 5 skyriuje?

Ar nepagalvojus apie 4 ir 5 skyrių biudžeto peržiūrą ?

	Bendras projekto vertinimas:	35	14
--	-------------------------------------	-----------	-----------

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Ekspertams pateiktas scenarijaus variantas beveik nesiskiria nuo jau svarstyto žiemą, bet apimtis rodo, kad norint jį įgyvendinti reikėtų daug daugiau ekraninio laiko, nei nurodyta dokumentuose. Posėdžiui prasidėjus pranešta, kad egzistuoja dar vienas, smarkiai pakitęs variantas, papildytas ryškesne [redacted] linija, nors pateiktame variante akcentuojama, kad tai bus meilės istorija. Manau, kad filmo kūrėjai pirmiausia turėtų apsispręsti, ką nori kurti: proginį filmą, istorinę dramą ar meilės istoriją ir pateikti ekspertams tokį scenarijaus variantą, dėl kurio įgyvendinimo nekiltų abejonių, juolab žinant, kad istorinio filmo gamyba pareikalaus daug lėšų, [redacted] filmų finansavimas visada būna keblus ir audringas, o užsienio prodiuserių finansinis indėlis nelabai aiškus.

Dar daugiau, pastaruoju vertinumu, tas pats ekspertas persigalvoja ir dėl projekto atitikimo kultūriniais kriterijams pažymi kitus kriterijus, nei ankstesniame vertinime. Visi ekspertai nurodo skirtingus kultūrinius kriterijus. Vienam ekspertui atrodo, kad filmas nagrinėja tautinės ar europinės tapatybės klausimus, kitiems – ne ir t.t. Pagrįstai kyla klausimas, kuriuos kriterijus vis dėlto atitinka šis projektas ir apie ką jis yra. Komisijos narių užpildytos kultūrinių kriterijų atitikimo lentelės pateikiamos žemiau.

PROJEKTO ATITIKTIES KULTŪRINIAMS KRITERIJAMS VERTINIMAS

201 m. birželio 16 d.

Projekto pavadinimas „Klaipėda, 1923“	Projekto atitiktis kultūriniais kriterijams (pažymėti X ta kriterijų, kuri projektas atitinka)	
Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, mitologijos ar visuomenės gyvenimo įvykiais	☒	
Filmas pasakoja apie žinomą Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, visuomenės asmenybę, mitologinį veikėją	☐	
Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti reikšmingu Lietuvos ar Europos literatūros kūriniu	☐	
Filmas įprasmina svarbias Lietuvos ar Europos vertybes: kultūrų ir religijų įvairovę, žmogaus teises ir pilietiškumą, demokratiją ir solidarumą, mažumų teises ir toleranciją, pagarbą kultūros ir šeimos tradicijoms	☒	
Filmas nagrinėja tautinės ar europinės tapatybės klausimus	☐	

PROJEKTO ATITIKTIES KULTŪRINIAMS KRITERIJAMS VERTINIMAS

2021 m. birželio 16 d.

Projekto pavadinimas	Projekto atitiktis kultūriniais kriterijams (pažymėti X ta kriterijų, kuri projektas atitinka)	
Klaipėda 1923	☒	
Filmas pasakoja apie žinomą Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, visuomenės asmenybę, mitologinį veikėją	☐	
Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti reikšmingu Lietuvos ar Europos literatūros kūriniu	☐	
Filmas įprasmina svarbias Lietuvos ar Europos vertybes: kultūrų ir religijų įvairovę, žmogaus teises ir pilietiškumą, demokratiją ir solidarumą, mažumų teises ir toleranciją, pagarbą kultūros ir šeimos tradicijoms	☐	
Filmas nagrinėja tautinės ar europinės tapatybės klausimus	☒	

PROJEKTO ATITIKTIS KULTŪRINIAMS KRITERIJAMS VERTINIMAS

2021 m. birželio 16 d.

Projekto pavadinimas	Projekto atitiktis kultūriniais kriterijams (pažymėti X tą kriterijų, kurį projektas atitinka)	
"Klaipėda, 1923"	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, mitologijos ar visuomenės gyvenimo įvykiais	X
	Filmas pasakoja apie žinomą Lietuvos ar Europos kultūros, istorijos, religijos, visuomenės asmenybę, mitologinį veikėją	X
	Filmo scenarijus ar pagrindinė tema yra paremti reikšmingu Lietuvos ar Europos literatūros kūrinium	
	Filmas įprasmina svarbias Lietuvos ar Europos vertybes: kultūrų ir religijų įvairovę, žmogaus teises ir pilietiškumą, demokratiją ir solidarumą, mažumų teises ir toleranciją, pagarbą kultūros ir šeimos tradicijoms	
	Filmas nagrinėja tautinės ar europinės tapatybės klausimus	X

Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai numato, kad tinkamai užpildytoje individualaus vertinimo lentelėje nurodyti duomenys yra galutiniai ir nekeičiami. Tačiau nei šis, nei kiti teisės aktai neišaiškina kas yra *tinkamas* užpildymas, taip pat nedetalizuoja kokios išvados turėtų būti formuluojamos užpildžius individualaus vertinimo lenteles, kas jose turėtų atsispindėti, nėra jokių iškeltų reikalavimų nei išvados turiniui, nei kokybei. Manytina, kad ekspertams, kaip specialiųjų žinių turintiems subjektams, kuriems patekimui į ekspertų komisiją buvo keliami kvalifikaciniai ir kiti reikalavimai, išvadų teikimui taip pat turėtų būti keliami atitinkami reikalavimai, o jų vertinimai negali būti subjektyvūs, abstraktūs, su gramatinėmis ar loginėmis klaidomis, filosofiniais pamąstymais. Kaip nurodo LKC 2022-04-11 atsiliepime Nr. 21R-(AG-142/03-2022) dėl pateikto skundo Lietuvos administracinių ginčų komisijai, *ekspertų komentarai paprastai ir aiškiai paaiškina, ką pats ekspertas mano apie šį projektą.* Tačiau reikia pažymėti, kad LKC ekspertus į komisijas atrenka pagal tam tikrus specialiuosius reikalavimus atsakingiems ir administraciniams sprendimams priimti, t. y. objektyviai, naudojantis specialiosiomis žiniomis vertinti kino projektų paraiškas bei rekomenduoti skirti valstybines lėšas finansuoti kino projektams. Darbas ekspertų komisijose negali būti ekspertų individualios išraiškos forma ar asmeninės nuomonės išreiškimas (pvz., vertinant vieną iš projektų vienas komisijos narys išvadoje rašo „*visada abejoju, kad tokie kūriniai „visai šeimai“ kam nors reikalingi, bet tai tik asmeninė nuomonė*“).

Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad sprendimą skirti valstybinį finansavimą kino projektams LKC direktorius priima įvertinęs ekspertų, kaip kino srities profesionalų rekomendacijas. Kaip numato teisinis

reglamentavimas, LKC direktorius susipažįsta su ekspertų komisijos baigiamųjų posėdžių protokolais ir prie jų pridedamais visų komisijos narių individualiais paraiškų vertinimais ir rekomendacijomis finansuoti/nefinansuoti kino projektų. Viena vertus, teisinė sąranga LKC direktoriui nesuteikia galimybės priimti kitokį sprendimą dėl projektų valstybinio finansavimo nei rekomenduoja ekspertų komisijos, tačiau kita vertus, jis turi pareigą įsitikinti, kad teisės aktais patvirtintos vertinimo formos būtų užpildytos tinkamai, išvados būtų pagrįstos ir motyvuotos. Kaip pažymėjo Lietuvos administracinių ginčų komisija savo 2021-09-23 sprendime Nr. 21R-636(AG-581/05-2021), LKC direktorius, *nereikšdamas ekspertams jokių pastabų dėl išvadų nepagrįstumo (nepakankamo motyvuotumo) bei neprašęs jų papildyti, o priimdamas paraiškos teikėjui neigiamas pasekmes sukėlusį sprendimą, nepašalino abejonių dėl ekspertų galimo subjektyvumo ir neužtikrino, jog sprendimas būtų tinkamai motyvuotas.*

Išvada. Manytina, kad egzistuojanti galimybė ekspertų komisijos nariams kino projektų paraiškas valstybiniam finansavimui gauti vertinti galimai subjektyviai, teikiant nemotyvuotas ir deklaratyvias išvadas, laikytina korupcijos rizikos veiksniumi. Tokios išvados mažina pasitikėjimą ekspertų institutu, kelia abejonių dėl jų veiklos skaidrumo ir nešališkumo, todėl turėtų būti imamasi priemonių tokiai situacijai taisyti.

PASIŪLYMAS

LKC:

Rengiant kino paraiškų vertinimo gaires, rekomendacijas arba Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose įtvirtinti aiškius ir tikslus reikalavimus ekspertų komisijų narių individualių išvadų formulavimui, grįstus suprantamais ir pakankamais motyvais, keliamais administraciniam aktui.

3.3. Ekspertų komisijos nariai pradiniam projektų vertinimo etape kartais rekomenduoja neskirti finansavimo projektui, nors teisinis reguliavimas to nenumato, nenurodo sprendimų neskirti finansavimo motyvų. Net ir surinkę reikiamą balų sumą projektai gali būti nemotyvuotai nefinansuojami.

Ekspertų komisijos nariai, įvertinę planuotas skirti lėšas ir remdamiesi bendru projekto vertinimo taškų vidurkiu, teikia siūlymus dėl projektų finansavimo pagal kiekvieną projektų kategoriją atskirai. Finansavimas gali būti skiriamas tik tiems filmo parengiamųjų darbų ar filmo gamybos projektams, kurie surinko ne mažiau kaip 50 proc. galimų surinkti taškų. Tokias sąlygas numato teisinis reguliavimas. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatų 23 punktą ir 25.5 papunktis papildo šias sąlygas ir ekspertų komisiją įpareigoja baigiamojo(-ųjų) posėdžio(-ių) arba elektroninės apklausos metu suformuluoti ekspertų komisijos rekomendacijas dėl projektų finansavimo. Iš esamo teisinio reglamentavimo daroma išvada, kad pradiniam individualaus vertinimo etape ekspertai negali žinoti kurie projektai surinks daugiausiai balų ir kiek tokių bus, nes galutinės ekspertų išvados turi būti formuluojamos tik baigiamajame etape.

Tačiau praktiškai analizuojant individualius ekspertų vertinimus bei juose teikiamas išvadas, matyti, kad ekspertai nevengia pateikti nuomonės dėl finansavimo skyrimo ar neskyrimo jau pačiame pradiniam vertinimo etape, dar nesant aiškiam balų ir projektų reitingo išsidėstymui, taip sudarydami regimybę, kad gali būti iš anksto žinoma kurie kino projektai bus finansuojami. Pavyzdžiui, jau minėto kino projekto „Klaipėda 1923“ pirminiame paraiškos svarstymo etape, vienas iš ekspertų savo išvadoje nemotyvuotai rekomenduoja jo nefinansuoti nepaisant to, kad projektas surinko reikiamą balų procentą. Taip pat nurodo, kad finansavimui šiame konkurse skirta lėšų suma yra labai nedidelė, o prioritetą gauna pirmi penki reitinge esantys projektai. Išvada pateikiama žemiau.

Rekomenduoju projekto nefinansuoti, nepaisant to, kad jis surinko pusę reikiamų balų, mat bendra suma, skirta scenarijaus rašymo ir parengiamųjų darbų projektų finansavimui šiame konkurse, yra labai nedidelė, o prioritetą gauna pirmi penki reitinge esantys projektai.

Pagrįstai kyla klausimas kaip ekspertai pradiniam (eksperto individualaus) vertinimo etape gali žinoti kaip išsidėstys projektų reitingai įvertinus visus projektus ir kodėl nusprendžia, kad bus finansuojami būtent penki geriausi projektai. Akivaizdu, kad tokios informacijos iki baigiamojo posėdžio, kuriame susumuojami visų ekspertų skirti balai projektams ir sudaromas reitingas, ekspertų komisijos narys žinoti ar numatyti negali. Žemiau pateikiami ir kitų kino projektų vertinimo išvados su ekspertų išankstinėmis rekomendacijomis finansuoti ar ne finansuoti projektų.

Kino projekto „Gaisras“ individualaus vertinimo išvada:

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Nors istorija aktuali ir šiuolaikiška, tačiau pasakojama šabloniškai, personažų charakteriai gana vienplaniai, dialogai deklaratyvūs, veiksmas nuspėjamas, neintriguojantis.

Režisieriaus ir scenaristo sukurtų filmų meninis lygis verčia abejoti ir šios istorijos sėkme.

Rekomenduoju neremti filmo vystymo.

Kino projekto „Baltos vestuvės“ individualaus vertinimo išvada:

Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Nors tema skaudi ir aktuali, tačiau ji pateikta ne originaliai. Personažai šabloniški, jų poelgiai ir charakteriai labai nuspėjami, jau daug kartų matyti panašios tematikos filmuose. Todėl abejonių kelia ne tik maža scenarijaus autoriaus patirtis, bet ir šios svarbios mūsų istorijai temos originalumas, gebėjimas sukurti reikiamą dramatinio veiksmo ritmą, nuotaiką bei originalius, organiškus dialogus.

Rekomenduoju scenarijaus rašymo neremti.

Kino projekto „Aktyvistas“ individualaus vertinimo išvada:

 Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

██████████ kaip savitas režisierius ir scenarijaus autorius jau turi subūręs savo filmų gerbėjų būrį, ypač besidominčių LGBTQ filmais, kurie nekantriai laukia jo naujų darbų. „Aktyvistas“ projekto tema bei pagrindinė idėja, projekto originalumas ir aktualumas yra vieni stipresnių šio vystymo darbų projektų konkurso kontekste. Įtikino ir režisieriaus vizija, ir numatomas vaizdinis sprendimas. Labai svarbu, jog šis filmas orientuotas į LGBTQ filmų auditoriją, kuriems kol kas galime pasiūlyti tik labai ribotą skaičių filmų lietuviškų kino kontekste.

Finansinis planas bei išlaidų sąmata pagrįsti ir tikslūs.

Rekomenduoju projektą finansuoti, skiriant visa prašomą sumą, t.y. 17 100 Eur.

Taip pat yra nemažai vertinimo atvejų, kai ekspertai rekomenduoja skirti mažesnę, nei prašoma, sumą, pvz. kino projektui „Kinų jūra“:

 Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

„Kinų jūra“ - itin maloniai nustebinęs brandžiu paprastumu ██████████ antrojo ilgametrio filmo projektas. Šio projekto tema bei pagrindinė idėja, projekto originalumas ir aktualumas yra patys stipriausi šio vystymo darbų projektų konkurso kontekste. Įtikino ir režisieriaus vizija, ir numatomas vaizdinis sprendimas, o po tokio kompleksiško debiuto - nekelia abejonių ir režisieriaus pasirengimas įgyvendinti šį projektą.

Finansinis planas bei išlaidų sąmata pagrįsti ir tikslūs.

Rekomenduoju projektą finansuoti, skiriant mažesnę sumą, negu prašoma, t.y. 25 000 Eur, nes bendra suma, skirta scenarijaus rašymo ir parengiamųjų darbų projektų finansavimui šiame konkurse, yra labai nedidelė.

Kino projektui „Dingusios spalvos“:

 Ekspertų komisijos nario (-ės) rašytinė išvada

Nors filmas „Dingusios spalvos“ nepasižymi idėjos originalumu, yra sveikintina filmo kinematografinė vizija. Atsižvelgiant į mažą režisieriaus ir prodiuserio patirtį siūlau tik dalinai remti gamybos darbų projektą ir skirti 75000 eurų sumą.

Ekspertų individualaus vertinimo išvadų su siūlymais finansuoti, nefinansuoti, finansuoti kitokia nei prašoma suma, yra ir daugiau.

Dar vienas skaidrumo principą valstybinio finansavimo skirstymo procese galimai paneigiantis veiksnys yra tai, kad net ir surinkęs reikiamą balų sumą projektas, nemotyvuotu ekspertų komisijos sprendimu, gali būti nefinansuojamas. Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklėse numatyta dispozityvi nuostata, nurodanti, jog finansavimas gali būti skiriamas tik tiems filmo parengiamųjų darbų ar filmo gamybos projektams, kurie surinko ne mažiau kaip 50 proc. galimų surinkti taškų. Vis tik ši norma griežtai neformuluoja paliepmo ekspertų komisijai siūlyti skirti finansavimą visoms paraiškoms

surinkusioms ne mažiau kaip 50 proc. galimų surinkti taškų. Teisinis reguliavimas įpareigoja kino projektų vertinimo ekspertus, rekomenduojant projektus finansavimui, atsižvelgti į LKC planuojamas skirti lėšas. Būtent šioje vietoje ir egzistuoja praktiškai neribota ekspertų komisijos narių diskrecija spręsti keliems ir kuriems kiekvienos kategorijos daugiausiai balų surinkusiems projektams skirti valstybinį finansavimą. Tai yra, ekspertai yra laisvi pasirinkti kiek iš konkurse dalyvaujančių projektų finansuoti ir kokiomis sumomis. Ekspertų komisijos gali nuspręsti konkursui gautą sumą paskirstyti pvz., dviem ar trimis daugiausiai balų surinkusių projektų,

Išanalizavus visus 2019-2022 metais vykusių konkursų baigiamųjų ekspertų komisijų protokolus, motyvų dėl vienokio ar kitokio finansavimo skirstymo aptikti nepavyko, kadangi patys protokolai nėra informatyvūs. Juose neatsispindi konkretūs motyvai, komisijų narių nuomonės, argumentai dėl finansavimo skyrimo vieniems projektams ir neskystimo kitiems, taip pat nėra galimybės suprasti kodėl finansuojamas būtent vienoks ar kitoks skaičius projektų ir t.t. Tačiau pažymėtina, kad būtent baigiamųjų posėdžių metu, vadovaujantis galiojančiu ir galiojusi teisiniu reguliavimu, turėtų vykti aiškus, motyvuotas, apskaičiuotas pagal individualius ekspertų vertinimo balus, valstybinių lėšų skyrimas geriausiems projektams. Žemiau pateikiamas pavyzdys, iš kurio matyti, kad konkurso vertinimo balų vidurkis yra 18,5 balo, t. y. tokį balą surinkęs projektas teoriškai turėtų gauti finansavimą. Pavyzdyje matosi, kad reikiamą balą surinko 6 projektai – „Svečias“, „Skyrybos karo metu“, „Didysis inkvizitorius“, „Keiptaunas“, „Betono muzika“ ir „Karo išskirti“. Tačiau ekspertų komisija finansavimą skyrė tik pirmiems 5 kino projektams, o paskutinis, t. y. „Karo išskirti“ – finansavimo negavo, nors ir surinko pakankamą balų skaičių, sprendžiant, ar projektui gali būti skiriamas finansavimas paskirstant numatytą lėšų apimtį.

18,5 mln				
Filmo pavadinimas	Vertinimo balų vidurkis	Reitingas	Prašoma skirti suma, Eur	Rekomenduojama skirti suma, Eur
Svečias	33,67	1	38000,00	30000
Skrybos karo metu	31,67	2	45000,00	29000
Didysis inkvizitorius	30,00	3	38000,00	29000
Keiptaunas	29,67	4	45000,00	25000
Betono muzika	28,33	5	44815,00	19600
Karo išskirti	19,00	6	40000,00	
Jėzaus sugrįžimas	18,00	7	30600,00	
Kondensatorius	16,67	8	30150,00	
Nepriklausomybės vaikas	16,00	9	44070,00	
Traumšaižesturm	14,67	10	30000,00	
				132600

Toks valstybinių lėšų kino projektams skirstymas nėra išimtinis atvejis, už vadinamojo ekspertų komisijos narių „nustatyto“ slenksčio reikiama balų skaičių surinkę projektai lieka nuolat. Pavyzdžiui, 2020 metų konkurso metu vaidybinių filmų gamybos darbų kategorijos projektams baigiamojo posėdžio metu ekspertų komisija nusprendė finansavimą skirti: 2 iš 3 geriausiai vertintų mažumos bendros gamybos projektams; 1 iš 3 geriausiai vertintų debiutinio vaidybinio filmo gamybos projektų; 1 iš 4 geriausiai vertintų pirmojo trumpametražio filmo gamybos projektų; 3 iš 5 geriausiai vertintų vaidybinio ilgametražio filmo gamybos projektams; 2 iš 5 geriausiai vertintų vaidybinių trumpametražio filmo gamybos projektams ir pan.

Nėra aišku kokių kriterijų ar motyvų vedami ekspertai pasirenka keliems geriausiai vertintiems projektams suteiks finansavimą, o tokios neapibrėžtos ir neribotą diskreciją suteikiančios situacijos laikytinos ydingomis antikorupciniu požiūriu. Baigiamųjų posėdžių protokoluose lakoniškai pristatoma darbotvarkė, nurodomi ekspertų komisijų nariai, kartais nurodomi pasisakę ekspertai, tačiau neaprašomas turinys, nurodomi projektai, kuriems skiriamas finansavimas ir kokio dydžio bei kuriems toks neskiriamas. Pažymėtina, kad posėdžių vaizdo ar garso įrašai nėra daromi, todėl paraiškų teikėjams, kuriems ekspertų komisija neskyrė valstybinių lėšų jų projektams finansuoti, praktiškai neturi galimybės sužinoti komisijos argumentų. Tokiu atveju, neigiamą atsakymą dėl finansavimo gavę teikėjai gali LKC paprašyti pateikti projektą vertinusių ekspertų skirtų balų vidurkį ir rašytines išvadas, kurios, kaip buvo nurodoma

ankstesniuose šios analizės skyriuose, dažnu atveju nebūna pakankamai motyvuotos, pagrįstos ar išbaigtos. Manytina, kad šioje vietoje taip pat stokojama aiškaus ir skaidraus proceso atskleidimo.

Išvada. Nemotyvuotas, nepagrįstas ir neaiškus sprendimų finansuoti ar nefinansuoti kino projektus priėmimas savaime suponuoja korupcijos rizikos pasireiškimo tikimybę ir sudaro neskaidraus proceso regimybę. Nevienkartinis kino projektų paraiškų teikėjų skundų teikimas Lietuvos administracinių ginčų komisijai¹⁴ bei pastarosios institucijos priimti sprendimai LKC atžvilgiu taip pat iliustruoja nepakankamus, nedetalizuotus ir iki galo neišskaidrintus procesus valstybinių lėšų skyrimo kino projektams. Ekspertų komisijų nariams suteikta neribota diskrecija spręsti dėl kino valstybinio finansavimo.

PASIŪLYMAI:

Kultūros ministerijai ir LKC:

1) svarstyti dėl ekspertų komisijų diskrecijos teisių apribojimo ir galutinių sprendimų dėl finansavimo skyrimo kino projektams iš valstybinių lėšų priėmimo mechanizmo tobulinimo. Įtvirtinti aiškius galutinio finansavimo skirstymo principus, kriterijus, nepaliekant galimybių dėl finansuojamų projektų skaičiaus priimti sprendimą vien ekspertų komisijai,

2) Rengiant kino paraiškų vertinimo gaires, rekomendacijas, aprašyti ir baigiamojo posėdžio eigą, reikalavimus protokolų turiniui, užtikrinančiam ir atskleidžiančiam motyvus, argumentus bei kitus svarbius aspektus skaidriam finansavimo skyrimo procesui atspindėti.

3.4. Tobulintinas tęstinės gamybos statuso suteikimo mechanizmas.

Nustatyta, kad Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklėse filmo *tęstinės gamybos darbų projektas* – tai filmo gamybos projektas, kuris įgyja tęstinės gamybos statusą ir kuri planuojama finansuoti ilgiau nei vienerius biudžetinius metus, neviršijant ten pat nustatytų didžiausių galimų projektų finansavimo sumų¹⁵. Naujausios redakcijos taisyklės papildytos galimybe, esant

¹⁴ Tiek paminėti šioje korupcijos rizikos analizės išvadoje, tiek kiti, pvz., LAGK 2022 m. kovo 8 d. sprendimas Nr. 21R- (AG-81/04-2022), taip pat LKC gauti skundai dėl finansavimo skyrimo aplinkybių.

¹⁵ Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklių 43 p. nurodomos didžiausios finansuojamos sumos:

- 43.1. animacinio ilgametražio filmo vystymo darbų – iki 60 000 EUR;
- 43.2. animacinio kelių dalių filmo vystymo darbų – iki 60 000 EUR;
- 43.3. animacinio trumpametražio filmo vystymo darbų – iki 60 000 EUR;
- 43.4. animacinio ilgametražio filmo gamybos darbų – iki 800 000 EUR;
- 43.5. animacinio ilgametražio filmo scenarijaus kūrimo darbų – iki 6000 EUR;
- 43.6. animacinio kelių dalių filmo gamybos darbų – iki 800 000 EUR;
- 43.7. animacinio trumpametražio filmo gamybos darbų – iki 145 000 EUR;
- 43.8. didelio biudžeto filmo gamybos darbų – iki 1 500 000 EUR;
- 43.9. dokumentinio ilgametražio filmo gamybos darbų – iki 300 000 EUR;
- 43.10. dokumentinio ilgametražio filmo vystymo darbų – iki 25 000 EUR;
- 43.11. dokumentinio kelių dalių filmo vystymo darbų – iki 25 000 EUR;
- 43.12. dokumentinio trumpametražio filmo vystymo darbų – 15 000 EUR;
- 43.13. dokumentinio kelių dalių filmo gamybos darbų – iki 100 000 EUR;
- 43.14. dokumentinio trumpametražio filmo gamybos darbų – iki 85 000 EUR;

motyvuotam prašymui, ilgametražio dokumentinio filmo ir nesant motyvuoto prašymo – ilgametražio animacinio ir animacinio kelių dalių filmo tęstinės gamybos darbų projektą finansuoti iki trejų metų (dokumentinį – iki dvejų). Pažymėtina ir tai, kad vadovaujantis taisyklių 52 punktu, Lietuvos Statistikos departamentui einamaisiais kalendoriniais metais 4 kalendorinius mėnesius iš eilės paskelbus apie ne mažesnę nei 15 proc. metinę infliaciją, filmo tęstinės gamybos projekto vykdytojas, dėl to patiriantis didesnes filmo gamybos darbų išlaidas nei buvo paskirta LKC direktoriaus įsakymu filmo tęstinės gamybos projektui, turi teisę pateikti motyvuotą prašymą LKC dėl papildomo finansavimo tokiam projektui skyrimo. Didžiausias galimas skirti papildomas finansavimas filmo tęstinės gamybos projektui gali būti ne didesnis nei 7 proc. nuo filmo gamybos darbų projektui LKC direktoriaus įsakymu skirtos finansavimo sumos, kai projekto valstybinio finansavimo suma neviršija 100 tūkst. EUR ir ne didesnis kaip 5 proc. nuo filmo gamybos darbų projektui LKC direktoriaus įsakymu skirtos finansavimo sumos, kai projekto valstybinio finansavimo suma yra 100 tūkst. EUR arba didesnė. Sprendimą dėl papildomo finansavimo skyrimo/neskyrimo ir jo dydžio filmo tęstinės gamybos projektui priima LKC direktorius, atsižvelgdamas į prašymo pagrįstumą.

Taisyklės taip pat nurodo, kad filmo tęstinės gamybos statusas ir valstybinio finansavimo intensyvumas nustatomas LKC direktoriaus įsakymu, atsižvelgiant į ekspertų komisijos rekomendacijas. Antikorupcinio požiūriu šiame procese ydingais įvardijami keli aspektai. Visų pirma, LKC direktoriui suteikiama diskrecijos teisė spręsti dėl tęstinės gamybos statuso suteikimo, antra vertus, nėra iki galo aišku kokiems kriterijams ar aplinkybėms esant, ekspertų komisijos nariai rekomenduoja suteikti tęstinės gamybos statusą vienam ar kitam projektui, kuriame paraiškų vertinimo etape ir ar šios rekomendacijos LKC direktoriui yra privalomos.

Analizuojant ekspertų komisijos narių individualių vertinimų lenteles, argumentų ar informacijos apie tai, kad projektui rekomenduojama suteikti tęstinės gamybos statusą nėra. Iš ekspertų pateikiamų išvadų suprasti ar numatyti, kad vienam ar kitam projektui siūlomas statusas, lemiantis finansavimą ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui, neįmanoma, nes apie tai išvadose neužsimenama. Analizės metu

-
- 43.15. interaktyvaus filmo gamybos darbų – iki 100 000 EUR;
  - 43.16. interaktyvaus filmo vystymo darbų – iki 45 000 EUR;
  - 43.17. mikrobiudžeto vaidybinio ilgametražio filmo gamybos darbų – iki 150 000 EUR;
  - 43.18. pirmojo trumpametražio filmo gamybos darbų – iki 20 000 EUR;
  - 43.19. vaidybinio ilgametražio filmo gamybos darbų – iki 800 000 EUR;
  - 43.20. vaidybinio ilgametražio filmo scenarijaus kūrimo darbų – iki 6000 EUR;
  - 43.21. vaidybinio ilgametražio filmo vystymo darbų – iki 45 000 EUR;
  - 43.22. vaidybinio kelių dalių filmo gamybos darbų – iki 500 000 EUR;
  - 43.23. vaidybinio kelių dalių filmo vystymo darbų – iki 45 000 EUR;
  - 43.24. vaidybinio trumpametražio filmo gamybos darbų – iki 60 000 EUR;
  - 43.25. televizinio dokumentinio filmo gamybos darbų – iki 20 000 EUR.

raštos kelios išvados per 2019-2022 metų laikotarpį, kuriose užsimenama apie ilgesnio laikotarpio finansavimą, tačiau toks pasiūlymas neargumentuojamas.

Pavyzdžiui, 2019 m. tęstinės gamybos statusą ir dviejų metų (2019-2020 m) finansavimą gavo 12 projektų ir dar 9 projektai turėjo tęstinį finansavimą 2018-2019 metais. 2020 m. tęstinės gamybos statusą ir dviejų metų (2020-2021 m) finansavimą gavo 18 projektų ir dar 13 projektų turėjo tęstinį finansavimą 2019-2020 metais. 2021 m. tęstinės gamybos statusą ir dviejų metų (2021-2022 m) finansavimą gavo 16 projektų ir dar 19 projektų turėjo tęstinį finansavimą 2020-2021 metais. Susipažinus su visais baigiamųjų posėdžių protokolais, paaiškėjo, kad juose taip pat nėra jokių argumentų, motyvų, kriterijų ar svarstymų dėl tęstinės gamybos statuso suteikimo tam tikriems projektams. Šiuose protokoluose tiesiog konstatuojamas apie skiriamos finansuojamos sumos per dvejus metus faktas. Analogiška informacija pateikiama ir LKC direktoriaus įsakymuose, kuriais jis skiria tokį finansavimą.

Analizuojant tęstinės gamybos projektų finansavimo aspektus atkreiptas dėmesys į tai, kad 2019-2020 m. laikotarpiu atskirais atvejais kito ir visa tęstiniais projektams rekomenduojama skirti suma. Pavyzdžiui:

- VŠĮ Nr. 4 projektas Nr. 7 2019 metais gavo tęstinės gamybos statusą (2019-2020 m.), 50 000 eurų finansavimą, per abu metus rekomenduota finansuoti suma **320 000 eurų**. Tačiau 2020 metais rekomenduojama skirti suma šiam projektui išaugo iki **345 000 eurų**, t. y. padidėjo 7,8125 %.

- VŠĮ Nr. 1 projektas Nr. 10 2019 metais gavo tęstinės gamybos statusą (2019-2020 m.), 48 500 eurų finansavimą, per abu metus rekomenduota finansuoti suma **360 000 eurų**. Tačiau 2020 metais rekomenduojama skirti suma šiam projektui išaugo iki **425 000 eurų**, t. y. padidėjo 18,05 %.

- VŠĮ Nr. 1 projektas Nr. 11 2019 metais gavo tęstinės gamybos statusą (2019-2020 m.), 100 000 eurų finansavimą, per abu metus rekomenduota finansuoti suma **180 000 eurų**. Tačiau 2020 metais rekomenduojama skirti suma šiam projektui išaugo iki **195 000 eurų**, t. y. padidėjo 8,3 %.

- VŠĮ Nr. 7 projektas Nr. 12 2019 metais gavo tęstinės gamybos statusą (2019-2020 m.), 30 000 eurų finansavimą, per abu metus rekomenduota finansuoti suma **522 000 eurų**. Tačiau 2020 metais rekomenduojama skirti suma šiam projektui išaugo iki **622 000 eurų**, t. y. padidėjo 19,157%.

- UAB Nr. 2 projektas Nr. 4 2019 metais gavo tęstinės gamybos statusą (2019-2020 m.), 60 000 eurų finansavimą, per abu metus rekomenduota finansuoti suma **85 000 eurų**. Tačiau 2020 metais rekomenduojama skirti suma šiam projektui išaugo iki **92 900 eurų**, t. y. padidėjo 9,29 %.

- UAB Nr. 2 projektas Nr. 5 2019 metais gavo tęstinės gamybos statusą (2019-2020 m.), 46 500 eurų finansavimą, per abu metus rekomenduota finansuoti suma **62 000 eurų**. Tačiau 2020 metais rekomenduojama skirti suma šiam projektui išaugo iki **70 100 eurų**, t. y. padidėjo 13,06 proc.

- VŠĮ Nr. 6 projektas Nr. 13 2019 metais gavo tęstinės gamybos statusą (2019-2020 m.), 25 350 eurų finansavimą, per abu metus rekomenduota finansuoti suma **435 000** eurų. Tačiau 2020 metais rekomenduojama skirti suma šiam projektui išaugo iki **485 900** eurų, t. y. padidėjo 11,49 %.

LKC atstovai nurodė, kad aukščiau minimi atvejai, kai per dvejus metus projektams skiriama suma antraisiais finansavimo metais (2020 m.) buvo skirta didesnė, nei rekomenduota pirmųjų šių projektų finansavimo metų LKC direktoriaus įsakyme, yra susijusi su LR Vyriausybės priimtu nutarimu dėl papildomo finansavimo skyrimo 2020 m. kino projektų gamybai dėl COVID-19 pandemijos filmų gamintojų patirtiems nuostoliams kompensuoti. Taip pat, nurodė, jog LKC viešai buvo paskelbęs informaciją, kad Kino gamybos įmonės gaminančios filmus ir susidūrusios su COVID-19 pandemijos sukeltais sunkumais, raštu gali siųsti prašymus, kuriuose turi pagrįsti kokios konkrečiai lėšų sumos dėl pandemijos sukeltų nuostolių jie prašo finansuoti papildomai, o finansavimo padidinimo procentai yra skirtingi, nes filmų gamintojų prašomos sumos buvo taip pat skirtingos. Visgi kyla klausimai kuriuo metu, kieno sprendimu ir kas nulėmė šiems projektams padidintą finansavimo sumą, jos intensyvumą.

Išvada. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, darytina išvada, kad dabartinis teisinis reguliavimas nenustato aiškių kriterijų, kuriais vadovaujantis projektams yra skiriamas tęstinės gamybos statusas, taip pat nėra reglamentuota nuosekli procedūra dėl tokio statuso suteikimo, plati diskrecija spręsti dėl tokio statuso suteikimo, finansavimo intensyvumo ir papildomo finansavimo skyrimo esant aukštai infliacijai, suteikiama LKC direktoriui, o tai laikytina korupcijos rizika.

PASIŪLYMAS:

Kultūros ministerijai ir LKC:

- 1) Tobulinti Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisykles, jose įtvirtinant aiškius kriterijus, motyvus, sąlygas, kuriems esant, kino projektui gali būti suteikiamas tęstinės gamybos statusas.
- 2) Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklėse įtvirtinti pareigą ekspertų individualaus vertinimo išvadose ir baigiamojo posėdžio protokoluose pateikti aiškius argumentus, kuriais remdamiesi, ekspertai siūlo kino projektui suteikti tęstinės gamybos statusą.

3.5. Nustatyti atvejai, kai ekspertų komisijos nariai vertino susijusių subjektų kino projektu paraiškas ir rekomendavo jas finansuoti. Ne visais atvejais tinkamai nusišalinama nuo paraiškų vertinimo

Kaip buvo minėta ankstesniuose skyriuose, ekspertus į sąrašą siūlo kino srityje veikiančios asociacijos, o iš sąrašo į ekspertų komisiją paskiria LKC direktorius. Skirdamas narius į ekspertų komisiją, LKC direktorius atsižvelgia į tai, ar būsimas komisijos narys, būdamas filmų gamintoju arba kino meno kūrėju, nėra pateikęs paraiškos toje filmų kategorijoje, kurių paraiškas vertinti įpareigota jo atstovaujama

komisija. Taip nurodė LKC atstovai susitikimo metu. Nors formaliai teisės aktai tokio reikalavimo neapibrėžia, tačiau LKC šią riziką bando valdyti sau priinamais būdais.

Atveju, kai ekspertų komisijų nariai vertintų savo ar savo vadovaujamos įmonės teikiamas konkursui kino projektų paraiškas nenustatyta. Tačiau atliekant 2019-2022 metais LKC organizuotų konkurso paraiškų teikėjų ir jas vertinusių ekspertų komisijų narių personalinės sudėties analizę, nustatyti atvejai, kai kino projekto paraišką vertino ekspertai, kuriuos į ekspertų sąrašą pasiūlė tas pats paraiškos teikėjas. Pavyzdžiui, 2020-04-30 Asociacija Nr. 1 pasiūlė atitinkamus kandidatus į kino projekto vertinimo komisijas ir pasiūlyti asmenys buvo įtraukti į sąrašą, o vėliau LKC direktoriaus įsakymu paskirti į dokumentinio kino projektų vertinimo ekspertų komisiją. Tais pačiais metais dokumentinio filmo vystymo darbų finansavimo konkurse dalyvauja VšĮ Nr. 1 su dokumentinių filmų projektų (Filmas Nr. 1) ir (Filmas Nr. 2) paraiškomis. Minėtos VšĮ Nr. 1, kurios vadovė yra ir asociacijos Nr. 1 vadovė ir valdybos pirmininkė. Nustatyta, kad abiejų minimų dokumentinio kino projektų paraiškas vertina trys ekspertai, kurie visi trys susiję su VšĮ Nr. 1 ir asociacija Nr. 1. Dvejus iš ekspertų komisijos narių asociacijos vadovė siūlė į ekspertų sąrašą (vienas iš jų režisavo kitos minimos VšĮ filmą), trečias komisijos narys yra vienas iš asociacijos Nr. 1 bendrasteigėjų¹⁶ UAB Nr. 1 vadovas. Tokiu būdu daroma išvada, kad visi trys ekspertai vienokiais ar kitokiais ryšiais susiję su paraiškos teikėju. Nei vienas iš komisijos narių nenusišalino nuo aptariamų paraiškų vertinimo. Abi paraiškos ekspertų buvo įvertintos aukštais balais, jos pakliuvo tarp reikiamą balą surinkusių projektų ir gavo finansavimą – dokumentinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 1) vystymo darbams skirta 25 000 eurų, o dokumentinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 2) vystymo darbams skirta 22 000 eurų. Įspūdį ir supratimą apie galimas sąsajas tarp komisijos narių ir VšĮ Nr. 1 sustiprina ir patvirtina tai, kad 2021 metais du iš trijų tos pačios komisijos narių jau nusišalina nuo VšĮ Nr. 1 dokumentinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 2) gamybos darbų finansavimo paraiškos vertinimo. Vietoj nusišalinusių ekspertų LKC direktoriaus įsakymu paskiriami kiti du laikini nariai, minėtai paraiškai vertinti. Tačiau ir iš šių laikinai paskirtų ekspertų – vienas į ekspertų sąrašą pasiūlytas vėl gi minėtos asociacijos Nr. 1, taigi, turi sąsajas su vertinama paraiška finansavimui gauti. Trečiasis ekspertų komisijos narys, kuris kino projekto paraišką (Filmas Nr. 2) vertino ir 2020 metais, ir kuris, kaip buvo minėta, tai pat yra susijęs su asociacija Nr. 1 ir VšĮ Nr. 1 vadove, nuo paraiškos vertinimo 2021 metais taip pat nenusišalino.

Susipažinus su 2021-01-29 baigiamojo posėdžio protokolu, nustatyta, kad nuo baigiamojo posėdžio svarstymo ir balsavimo minėti du susiję su VšĮ Nr. 1 ekspertai nusišalino dėl galimo interesų konflikto. To paties baigiamojo posėdžio metu ekspertų komisijos nariai dokumentinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 2) gamybos darbams skyrė 184 000 eurų.

---

¹⁶ Viešai prieinamos informacijos šaltiniai nurodo, kad Asociacija Nr. 1 įkūrėjai, be kitą ko ir - studijos UAB Nr. 1, VšĮ Nr. 2 ir VšĮ Nr. 1.

Tie patys ekspertai ir 2019 metais vertino ankstesnį VŠĮ Nr. 1 dokumentinio ilgametražio filmo mažumos bendros gamybos projektą Nr. 3, kuriam buvo skirta 72 500 eurų suma.

2022 metų konkurse VŠĮ Nr. 1 teikė paraišką dokumentinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 1) gamybos darbams ir vaidybinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 4) vystymo darbams, tačiau ir šias paraiškas vertino ekspertai, į sąrašą deleguoti minėtos asociacijos Nr. 1. Nei vienas iš narių nei nuo paraiškos vertinimo, nei nuo balsavimo baigiamuosiuose posėdžiuose skirti finansavimą nenusiūšalino. Dokumentinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 1) gamybos darbams skirta 60 000 eurų, vaidybinio ilgametražio filmo (Filmas Nr. 4) vystymo darbams – 30 000 eurų.

Tokių situacijų ir aplinkybių, kai paraiškas finansavimui gauti vertina tiesiogiai ar per asociacijas susiję subjektai yra ir daugiau, pavyzdžiui, VŠĮ Nr. 2 teikiamų kino projektų Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3 ir UAB Nr. 2 teikiamų kino projektų Nr. 4 ir Nr. 5 vertina ekspertų komisijos narys, esantis UAB Nr. 1 vadovu, tuo tarpu visi šie subjektai - VŠĮ Nr. 2, UAB Nr. 2 ir UAB Nr. 1 yra minėtos asociacijos Nr. 1 įkūrėjai.

Asociacija Nr. 2 turi platų ratą narių bei valdybą, sudarytą iš aktyviai veikiančių filmų gamintojų ar kūrėjų. Šios asociacijos nariai dažnai teikia paraiškas įvairiose filmų kategorijose gauti finansavimą, taip pat teikia kandidatus į ekspertų sąrašą, o dalis asociacijos ar valdybos narių yra ekspertų komisijų sudėtyse. Tokiu būdu to paties subjekto – minėtos asociacijos ar jos valdybos nariai vertina vieni kitų paraiškas:

- Asociacijos Nr. 2 valdybos narės valdomos įmonės VŠĮ Nr. 3 teikiamą kino projekto Nr. 6 paraišką vertina kitas tos pačios asociacijos valdybos narys;

- Asociacijos Nr. 2 nario vadovaujamo VŠĮ Nr. 4 teikiamą kino projekto Nr. 7 paraišką vertina kitas Asociacijos Nr. 2 narys;

- Asociacijos Nr. 2 valdybos narės valdomos įmonės VŠĮ Nr. 5 teikiamą kino projekto Nr. 8 paraišką vertina Asociacijos Nr. 2 narys;

- Asociacijos Nr. 2 valdybos narės valdomos įmonės VŠĮ Nr. 6 teikiamą kino projekto Nr. 9 paraišką vertina Asociacijos Nr. 2 narys ir t.t.

Informacijos apie tai, kad minėti ar kiti asmenys nusiūšalintų nuo paraiškų vertinimo LKC nepateikė. Galiojantis ir galiojęs teisinis reguliavimas įpareigoja ekspertų komisijų narius, prieš paraiškos svarstymą ar, jei galimo interesų konflikto situacija išaiškėja svarstant paraišką, prieš sprendimo priėmimą raštu informuoti LKC direktorių ir nusiūšalinti nuo paraiškos svarstymo ir atitinkamo sprendimo priėmimo. Tačiau vertėtų atkreipti dėmesį į antikorpuciniu požiūriu ydingą 2021 m. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijos nuostatų 27 punktą, kuriame nurodoma, kad *jeigu po susipažinimo su vertinimui perduotomis projektų paraiškomis (ar konkrečia paraiška) ekspertui kyla pagrįstų abejonių dėl galimo interesų konflikto, jis nedelsiant apie tai raštu informuoja Lietuvos kino centro direktorių, kuris:*

27.1. priima sprendimą dėl eksperto nusiūšalinimo nuo sprendimų rengimo, svarstymo, priėmimo ar kitokio poveikio sprendimams, kurie sukelia interesų konfliktą;

27.2. priima sprendimą nenušalinti eksperto. Tokiu atveju, Kino centro direktoriaus sprendimu, ekspertas turi teisę dalyvauti tolesnėje ekspertinėje veikloje.

Manytina, kad tokia įtvirtinta norma ir LKC direktoriaus vienasmeniška diskrecija ydinga antikorupciniu požiūriu.

Išvada. Esanti situacija, kuomet ekspertų komisijų, paraiškas teikiančių subjektų, asociacijų, deleguojančių kandidatus į ekspertus, nariai yra tarpusavyje susiję bendra veikla kino industrijoje, iš šios veiklos kylančiais galimais profesiniais ir verslo ryšiais, o jų ekspertinė veikla vertinant savo kolegų ar galimų konkurentų bei per asociacijas susijusių subjektų paraiškas finansavimui gauti antikorupciniu požiūriu laikytina ypatingai ydinga nes, esant minėtoms aplinkybėms, ekspertų komisijų veikloje negali būti užtikrintas jų veiklos skaidrumas ir nešališkumas, o visuomenei gali kilti abejonių dėl vykdomų procedūrų objektyvumo.

PASIŪLYMAI:

LKC:

Detalizuoti 2021 m. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijos nuostatų 27 punkto normą dėl LKC direktoriaus vienasmeniško sprendimo nenušalinti nuo paraiškos vertinimo esant galimam eksperto interesų konfliktui, kad būtų nustatyti aiškūs pagrindai LKC direktoriui priimti motyvuotus sprendimus, bei įtvirtinant kitus būtinus tolimesnio proceso etapus.

V. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS)

Išanalizavus LKC vykdomą valstybinio kino finansavimo skyrimą filmų parengiamiesiems bei gamybos darbams, darytina išvada, kad šioje srityse yra korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

1. Kritinės antikorupcinės pastabos:

1.1. Kino projektų vertinimo ekspertus siūlo tos pačios asociacijos, kurių nariai patys yra kino gamintojai ar kūrėjai ir siekia gauti valstybinį finansavimą filmų projektams įgyvendinti. Nustatyta, kad tie patys subjektai dalyvauja visose kino meno formavimo etapuose, t. y. ir sprendžiant dėl kino ateities gairių, naudojantis savo sukurtomis taisyklėmis bei, to pasekmėje, gaunant kino projektų finansavimą, gali sukurti palankias sąlygas atskiriems subjektams. Tokia susiklosčiusi praktika, kai visi minimi procesai sutelkiami kelių asmenų rankose, yra neatspari korupcijai, sukuria tam tikrų asmenų ratą, monopolijos principu veikiančią kino ir jo valstybinio finansavimo srityje (*motyvai išdėstyti 2.2.1. poskyryje*).

1.2. LKC direktoriui suteikiama plati diskrecija pasirinkti kino projektų vertinimo ekspertus iš sąrašo ir skirti juos į konkrečią komisiją. Praktiškai vienasmenis LKC direktoriaus sprendimas iš sąrašo pasirinkti tam tikrus kandidatus ir skirti juos į ekspertų komisijas, taip pat ir atsiradusi galimybė LKC direktoriui įtraukti į ekspertų komisiją narį nesantį sąrašo ir nesiremiant konkrečiais tokių narių skyrimo bei atrankos kriterijais apskritai nenurodant iš kur, sudaro galimybes nesąžiningam elgesiui ar korupcijos rizikai pasireikšti. Taip pat neaiškios Kino įstatymo nuostatos dėl ekspertų kadencijų skaičiaus gali sudaryti sąlygas subjektyviems sprendimams skiriant ekspertus į komisijas daugiau nei dviem kadencijoms iš eilės (*motyvai išdėstyti 2.2.2. poskyryje*).

1.3. Kino projektų vertinimo kriterijai sudaro galimybes juos vertinti subjektyviai, o ekspertų komisijos narių vertinimo išvados atskirais atvejais stokoja objektyvumo ir aiškumo. Išvadoje parašyti ekspertų vertinimo pavyzdžiai mažina ekspertų komisijų veiklos skaidrumą, lemia korupcijos riziką, suponuoja prielaidas ekspertų komisijos nariams kino projektų paraiškas valstybiniam finansavimui gauti vertinti subjektyviai, teikiant nemotyvuotas, padrikas ir deklaratyvias išvadas. Tokios išvados mažina pasitikėjimą ekspertų institutu, kelia abejonių dėl jų veiklos skaidrumo ir nešališkumo (*motyvai išdėstyti 3.1 – 3.2. poskyriuose*).

1.4. Ekspertų komisijos nariai pradiniam projektų vertinimo etape kartais rekomenduoja neskirti finansavimo projektui, nors teisinis reguliavimas to nenumato, nenurodo sprendimų neskirti finansavimo motyvų. Net ir surinkę reikiamą balų sumą projektai gali būti nemotyvuotai nefinansuojami. Ekspertų komisijų nariams suteikta neribota diskrecija spręsti dėl kino valstybinio finansavimo. Tarsi išankstinis nusistatymas, kuriuos kino projektus finansuoti, mažina pasitikėjimą institucija, bei gali sudaryti sąlygas subjektyviems sprendimams (*motyvai išdėstyti 3.3. poskyryje*).

1.5. Dabartinis teisinis reguliavimas nenustato aiškių kriterijų, kuriais vadovaujantis projektams yra skiriamas tęstinės gamybos statusas, taip pat nėra reglamentuota nuosekli procedūra dėl tokio statuso suteikimo, plati diskrecija spręsti dėl tokio statuso suteikimo, finansavimo intensyvumo ir papildomo finansavimo skyrimo esant aukštai infliacijai, suteikiama LKC direktoriui (*motyvai išdėstyti 3.4. poskyryje*).

2. Kitos antikorupcinės pastabos:

Valstybinis kino finansavimas skiriamas aiškiai neapibrėžtų kategorijų projektams, teisinime reguliavime nesuderintos atskiros nuostatos. Neišsamus teisinis reguliavimas ir galimybė manipuluoti atskirų jo normų vertinimu (ypač, jei nuo to priklauso finansinės naudos gavimo galimybės) sumažina skaidraus proceso regimybę (*motyvai išdėstyti 2.1. poskyryje*).

VI. REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI¹⁷

Siekdami mažinti korupcijos riziką filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo srityje, siūlome:

1. Pasiūlymai atsižvelgiant į kritines antikorupcines pastabas:

Kultūros ministerijai ir LKC:

1.1. Svarstyti galimybę aiškiai atskirti dviejų subjektų – Kino tarybos ir LKC sąsajas per jas jungiančias asociacijas, t. y. teisiniame reguliavime numatyti, kad asmenys, LKC direktoriaus paskirti kino projektų vertinimo ekspertais, tuo laikotarpiu negali būti Kino tarybos nariais ir atvirkščiai.

1.2. Tikslinti 2021 metų Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatus ir išsamiai juos detalizuoti, atsižvelgiant į Kino įstatymo 10 straipsnio 4 dalį bei numatant aiškų LKC direktoriaus ir kultūros ministro ekspertų komisijų personalinės sudėties derinimo procesą, jo etapus, galimus sprendimų priėmimų variantus ir t.t.

1.3. Suderinti Kino įstatymo ir Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatų 15 punkto nuostatas dėl LKC direktoriui vienasmeniui sprendimu suteiktos galimybės įtraukti vieną ekspertų komisijos narį į komisiją. Taip pat teisiniame reguliavime įtvirtinti aplinkybes bei sąlygas, kurios bus laikomos priežastimi nesuformuoti ekspertų komisijų personalinės sudėties, kartu aiškiai įvardinti iš kur ir kokius tiksliai ekspertus gali pasitelkti LKC direktorius, įtraukdamas juos į komisijų sudėtį, kas turėtų juos pasiūlyti LKC direktoriui, kaip jie turėtų būti atrenkami, kuriam laikotarpiui ir pan.

1.4. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose detalizuoti kadencijų skaičiavimo procesą, kuriame atsispindėtų visi su skyrimu ir kadencijų skaičiavimu susiję niuansai, pvz., kai ekspertas atsistatydina iš komisijos, po to vėl būna paskiriamas ir pan.

1.5. Svarstyti dėl ekspertų komisijų diskrecijos teisių apribojimo ir galutinių sprendimų dėl finansavimo skyrimo kino projektams iš valstybinių lėšų priėmimo mechanizmo tobulinimo. Įtvirtinti aiškius galutinio finansavimo skirstymo principus, kriterijus, nepaliekant galimybių dėl finansuojamų projektų skaičiaus priimti sprendimą vien ekspertų komisijai.

1.6. Rengiant kino paraiškų vertinimo gaires, rekomendacijas, aprašyti ir baigiamojo posėdžio eigą, reikalavimus protokolų turiniui, užtikrinančiam ir atskleidžiančiam motyvus, argumentus bei kitus svarbius aspektus skaidriam finansavimo skyrimo procesui atspindėti.

1.7. Tobulinti Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisykles, jose įtvirtinant aiškius kriterijus, motyvus, sąlygas, kuriems esant, kino projektui gali būti suteikiamas tęstinės gamybos statusas.

---

¹⁷ Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, prašome per 3 mėnesius nuo šios išvados ir pasiūlymų gavimo dienos pateikti STT informaciją apie šioje išvadoje pateiktų pasiūlymų numatomą įgyvendinimą Jūsų įstaigoje.

1.8. Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų finansavimo taisyklėse įtvirtinti pareigą ekspertų individualaus vertinimo išvadose ir baigiamojo posėdžio protokoluose pateikti aiškius argumentus, kuriais remdamiesi, ekspertai siūlo kino projektui suteikti tęstinės gamybos statusą.

LKC:

1.9. Siekiant kuo skaidresnio, aiškesnio bei teisiškai nepriekaištingo ekspertų komisijų sudarymo proceso, svarstyti dėl jo modelio pertvarkymo, pavyzdžiui skelbiant viešas atrankas ar pasitelkiant kitus alternatyvius būdus.

1.10. Detalizuoti Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatų normas atsižvelgiant į skirsnyje nurodytus trūkumus, tame tarpe ir dėl kandidatų įtraukimo ar neįtraukimo į ekspertų sąrašą.

1.11. Svarstyti galimybę didinti ekspertų skaičių komisijose bent iki 5 narių.

1.12. Nustatyti ir Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose įtvirtinti aiškius kriterijus (reitingavimą) pagal kuriuos ekspertai, esantys kandidatų sąraše, būtų prioretizuojami paskiriant į ekspertų komisijas arba nustatyti tvarką, kai ekspertus į komisijas, remiantis objektyviais kriterijais ir išdėstytais argumentais skirtų komisija, sudaryta iš skirtingų atstovų, pavyzdžiui, Kultūros ministerijos, LKC, visuomenės atstovų ir pan.

1.13. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose detalizuoti kadencijų skaičiavimo procesą, kuriame atsispindėtų visi su skyrimu ir kadencijų skaičiavimu susiję niuansai, pvz., kai ekspertas atsistatydina iš komisijos, po to vėl būna paskiriamas ir pan.

1.14. Tikslinti finansavimo taisyklių prieduose įtvirtintų kriterijų vertinimo reikšmes, aiškiai atskleidžiant tokių reikšmių kaip „visiškai atitinka“, „didžiąja dalimi atitinka“, „vidutiniškai atitinka“, „minimaliai atitinka“ vertinimą konkrečiais balais.

1.15. Parengti kino projektų paraiškų, pagal atskiras filmų kategorijas, vertinimo gaires ar rekomendacijas ekspertams ir paraiškų teikėjams, kurios išsamiau atskleistų kriterijų vertinimą bei atitikimą, taip pat balų skyrimo taktiką ir strategiją, iš kurios būtų aišku tiek ekspertams, tiek paraiškų teikėjams kokių atveju už tam tikrą kriterijų gali būti skiriamas konkretus balas.

1.16. Rengiant kino paraiškų vertinimo gaires, rekomendacijas arba Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose įtvirtinti aiškius ir tikslius reikalavimus ekspertų komisijų narių individualių išvadų formulavimui, grįstus suprantamais ir pakankamais motyvais, keliamais administraciniam aktui.

1.17. Detalizuoti 2021 m. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijos nuostatų 27 punkto normą dėl LKC direktoriaus vienasmeniško sprendimo nenušalinti nuo paraiškos vertinimo esant galimam eksperto interesų konfliktui, kad būtų nustatyti aiškūs pagrindai LKC direktoriui priimti motyvuotus sprendimus, bei įtvirtinant kitus būtinus tolimesnio proceso etapus.

2. Pasiūlymai atsižvelgiant į kitas antikorupcines pastabas:

Kultūros ministerijai ir LKC:

Siekiant nepriekaištingo teisinio reguliavimo, tobulinti reglamentavimą, įtvirtinant, detalizuojant ir atskleidžiant jame visas sąvokas, ypač susijusias su valstybinio finansavimo suteikimo aspektais, bei suderinti jas įstatymo bei poįstatyminiame lygmenyse.

Direktoriaus pavaduotojas

Elanas Jablonskas

**ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS
AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA**

1. Lietuvos Respublikos kino įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas.
4. Filmų parengiamųjų ir gamybos darbų projektų valstybinio finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. ĮV- 248 (2019 m. spalio 21 d. įsakymo Nr., ĮV-667 ir 2022 m. spalio 27 d. įsakymo Nr. ĮV-850 redakcijos).
5. Filmų platinimo projektų valstybinio finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. ĮV-747 (2021 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. ĮV-1434 redakcija).
6. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai, patvirtinti Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos 2018 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. V-34.
7. Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatai, patvirtinti Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos 2021 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. V-2 (2021 m. liepos 16 d. įsakymo Nr. V-36 redakcija).
8. Kandidatų į kino projektų vertinimo ekspertų komisijos narius sąrašas, patvirtintas Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. V-47.
9. Kandidatų į kino projektų vertinimo ekspertų komisijos narius sąrašas, patvirtintas Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2020 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-22.
10. Kandidatų į kino projektų vertinimo ekspertų komisijos narius sąrašas, patvirtintas Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. V-61.
11. 2018-2022 m. Lietuvos kino centro direktoriaus įsakymai dėl kino projektų vertinimo ekspertų komisijų narių sudėčių patvirtinimų, atšaukimo, keitimo, laikinų ekspertų skyrimo.

Kiti dokumentai:

1. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Vidaus audito skyriaus 2022-12-28 vidaus audito ataskaita Nr. VA-7 „Filmų gamybos ir kino kultūros sklaidos projektų administravimo vidaus kontrolės vertinimas“.
2. Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2022-04-11 sprendimas Nr. 21R-(AG-142/03/2022).
3. Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2021-09-23 sprendimas Nr. 21R-636(AG-581/05-2021).
4. 2019-2022 metai teiktos kino projektų paraiškos, ekspertų individualaus vertinimo lentelės, baigiamųjų posėdžių protokolai.
5. 2019-2022 metų finansavimo rezultatai.
6. LKC el. paštu olga.cesoniene@stt.lt ir dokumentai@stt.lt pateikta informacija ir duomenys.